

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE

Finanšu katedra

**NOGULDĪJUMU PIESAISTE UN UZRAUDZĪBA ŠVEICĒ UN
LATVIJĀ**

Deposit attraction and supervision in Switzerland and Latvia

BAKALaura DARBS

Ekonomikas bakalaura studiju programma

Autors: **Mārtiņš Indāns**

Studenta apliecības Nr.: mi12011

Darba vadītājs: asoc. profesore Dr. ekon. Svetlana Saksonova

RĪGA 2015

Anotācija

Bakalaura darba tēma ir Noguldījumu piesaiste un uzraudzība Šveicē un Latvijā. Bakalaura darba *mērķis* ir izpētīt noguldījumu piesaisti un uzraudzību Šveicē un Latvijā, kā arī izdarīt secinājumus un priekšlikumus.

Bakalaura darba *pirmajā daļā* tiek izpētīta banku sistēma un noguldījumu iespējas Šveicē un banku uzraudzība. Tiek raksturoti banku veidi un kontu veidi, bankas karšu veidi un noguldījumu apdrošināšana, cīņa ar naudas atmazgāšanu kā arī apdrošināšanas produktu veidi un alternatīvas valstis Šveicei.

Bakalaura darba *otrajā daļā* tiek apskatīti banku kontu veidi un to atvēršana Latvijā, uzraudzība un apdrošināšana un tiek salīdzināta ar Šveici.

Trešajā daļā tiek izvēlētas valstu lielākās bankas un salīdzināti šie rādītāji banku starpā, un salīdzināti kredītreitingu aģentūru piešķirtie kredītreitingi.

Ceturtajā daļā tiek analizēti pētījumi par noguldījumiem Latvijā, kā arī iegūts FKTK eksperta viedoklis par situāciju Latvijā un ieteikumi Latvijas komercbankām no Šveices banku puses.

Atslēgvārdi: noguldījumi, drošība, uzraudzība, noguldījumu apdrošināšana.

Annotation

Bachelor thesis theme is Deposits attraction and supervision in Switzerland and Latvia. Bachelor thesis *aim* is explore deposits attraction and supervision in Switzerland and Latvia, as well as to draw conclusions and proposals.

Bachelor thesis *first part* is explored banking system and deposits options in Switzerland and banks supervision. Discusses types of banks and bank account types, ATM cards, deposits insurance, the fight against money laundering and types of insurance products and alternative countries to Switzerland.

In bachelor thesis *second part* discusses types of bank accounts and their opening in Latvia, monitoring and insurance, and is compared with Switzerland.

In *third part* are selected country's largest bank and compared these rates between banks, and compared of credit rating agencies assigned credit ratings.

In *fourth part* have analyze research about deposits in Latvia, as well as obtained FKTK expert opinion about situation in Latvia, and recommendations for the Latvian commercial banks from Swiss banks hand.

Keywords: deposits, security, supervision, deposits insurance.

SATURS

Apzīmējumu saraksts	5
Ievads	6
1. Noguldījumu piesaiste un uzraudzība Šveicē	8
1.1 Noguldījumu veidu raksturojums.....	8
1.2 Šveices banku veidi un iemesli naudas noguldīšanai tajās.....	9
1.3 Šveices banku kontu veidi un piekļuves iespējas tiem.....	13
1.4 Konta atvēršana Šveices bankās.....	18
1.5 Šveices banku uzraudzība.....	23
1.6 Noguldījumu apdrošināšana	27
1.7 Iespējas noguldīt naudu citās valstīs	32
2. Noguldījumu piesaiste un uzraudzība Latvijā.....	35
2.1 Banku kontu veidi un to atvēršana Latvijas komercbankās	35
2.2 Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK)	37
2.3 Noguldījumu apdrošināšana Latvijā	38
3. Šveices un Latvijas komercbanku salīdzinājums	41
3.1 Šveices un Latvijas komercbanku rādītāju salīdzinājums.....	41
3.2 UBS (Šveice) un Swedbank (Latvija) banku salīdzinājums.....	46
4. Pētījumu un eksperta viedokļa apkopojums par noguldījumiem Latvijā un ieteikumi Latvijas komercbankām.....	53
4.1 Pētījumi par noguldījumiem Latvijā (2014. gads).....	53
4.2 FKTK eksperta viedoklis par noguldījumiem un uzraudzību Latvijā	54
4.3 Ieteikumi Latvijas komercbankām no Šveices banku prakses.....	57
Secinājumi	59
Izmantotā literatūra un avoti	63

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

FKTK – Finanšu un Kapitāla Tirgus Komisija

FINMA – Šveices finanšu tirgus uzraudzības iestāde

FATF – Starptautiskā organizācija pret naudas atmazgāšanu (Financial Actions Task Force)

FOPI – Federālais privātās apdrošināšanas birojs (Federal Office of Private Insurance)

IEVADS

Temata izvēle un aktualitāte: Mūsdienās noguldījumi bankās skar ikvienu, gan fiziskas, gan juridiskas personas vēlas, lai ar naudu varētu nopelnīt un tā būtu drošībā. Šveices bankas ir sevi pierādījušas kā spēcīgas un uzticamas bankas, kas pārvalda trešo daļu no visas pasaules finanšu līdzekļiem. Šveice ir daudzu noguldītāju izvēles vieta, jo tur pastāv banku slepenības politika, un klientu dati netiek izpausti. Noguldītāju līdzekļiem Šveicē ir apgrūtināta pieeja no kreditoru puses, jo Šveices bankas atklāj informāciju par klientu tikai ar Šveices tiesas spriedumu, un tās nepakļaujas ārvalstu tiesu prasībām. Pasaulē Šveici pazīst kā vietu, kur noguldīt un noslēpt aktīvus, kas var būt saistīti ar ne tik legālu izcelsmi, bet Šveices finanšu institūcijas dara visu, lai šo apgalvojumu citu valstu vidū kļiedētu, un ievieš starptautiski pieņemtus likumus un regulējumus. Šveices bankas ir iesaistītas vairākās lielās tiesas prāvās un ir spiestas atmaksāt nodokļos nesamaksāto summu, ko klienti noguldījuši, tādejādi aizstāvot savu reputāciju un klientu intereses. Šveicē arī darbojas profesionāli bankas darbinieki, kas palīdz pārvaldīt klienta aktīvus, ar mērķi gūt lielāku peļņu klienta labā.

Darba mērķis: izpētīt noguldījumu piesaisti un uzraudzību Šveicē un Latvijā, kā arī izdarīt secinājumus un priekšlikumus.

Mērķa sasniegšanai veicamie uzdevumi:

- raksturot noguldījumu veidus;
- izpētīt speciālo literatūru par Šveices bankām;
- apkopot un analizēt iegūto informāciju par Šveices komercbankām;
- iegūt informāciju par kontu atvēršanu Šveices bankās;
- izpētīt banku uzraudzību Šveicē, tajā skaitā cīņas pret naudas atmazgāšanu aspektu;
- izpētīt noguldījumu apdrošināšanas iespējas un produktus Šveicē;
- izpētīt un atrast alternatīvas valstis Šveicei, kura ieguldīt;
- veikt informācijas vākšanu par noguldījumu iespējām Latvijā, kā arī uzraudzību, un noguldījumu garantijām;
- apkopot un salīdzināt iegūto informāciju par Latviju ar Šveicē pieejamajiem risinājumiem;
- analizēt Latvijā veiktos pētījumus par noguldījumiem;
- veikt interviju ar FKTK ekspertu par situāciju Latvijā noguldījumu jomā;
- apkopot secinājumus, un izvirzīt priekšlikumus.

Darba struktūras raksturojums: Bakalaura darbs ir sadalīts pa 4 nodaļām. Pirmajā nodaļā tiek pētītas un analizētas noguldījumu iespējas Šveicē un banku uzraudzība, banku veidi, bankas

karšu veidi, politika un likumi, kā arī Šveices banku uzraudzības iestādes un veidi kā atvērt bankas kontu Šveicē. Tiek pētīts, kas ir numurēti konti un kā darbojas Šveices banku slepenības likums, kā arī noguldījumu apdrošināšana un apdrošināšanas produkti un cīņa ar naudas atmazgāšanu, un alternatīvas valstis Šveicei. Otrajā nodaļā tiek izpētīti banku kontu veidi un to atvēršana, banku uzraudzība un noguldījumu apdrošināšana Latvijā un salīdzināta ar Šveici. Trešajā daļā tiek salīdzinātas divas valstu lielākās bankas, to pasīvu lielums, noguldījumu apjoms un citi rādītāji, kā arī banku kredītreitingi. Ceturtajā nodaļā tiek izpētīti pētījumi par Latvijas iedzīvotāju viedokli saistībā ar noguldījumiem, kā arī FKTK eksperta viedoklis par noguldījumu piesaisti un uzraudzību Latvijā un ieteikumi Latvijas komercbankām no Šveices banku puses.

Izmantotās pētniecības metodes:

monogrāfiskā-noguldījuma konta veidu un to atvēršanas izpēte Šveices bankās, apkopojot informāciju un pamatojoties uz zinātniskās literatūras, izpēti.

grafiskā pētīšanas metode – dod iespēju novērtēt Šveices banku industrijas lielumu un salīdzināt to ar Latviju.

intervija – intervija ar FKTK ekspertu par situāciju Latvijā.

Pētījuma periods: banku nozares Šveicē un Latvijā banku pasīvu salīdzinājums, noguldījumu apjoms, divu lielāko Šveices un Latvijas banku salīdzinājums ir veikts par 2013.un 2014. gadiem. Salīdzinot procentu likmes divas lielākās valstu bankas, tika izmatoti dati par 2015. gada aprīli un par 2013-2014. g.

Literatūras un datu avotu raksturojums: darba izstrādē tika izmatotas ārvalstu autoru grāmatas par noguldījumu iespējām Šveicē un, LR likumi un publikācijas interneta resursos, kā arī Banku asociācijas un FKTK materiāliem, un Šveices nacionālās bankas statistikas dati.

Izstrādājot darbu, autors uzdeva FKTK ekspertam viņa sastādītās intervijas jautājumus, atbildes, uz kuriem tika apkopotas 4. nodaļā.

Norādījumi par atsauču lietošanas īpatnībām: atsauces bakalaura darbā ir norādītas lapas apakšā zem svītras.

1. NOGULDĪJUMU PIESAISTE UN UZRAUDZĪBA ŠVEICĒ

1.1 Noguldījumu veidu raksturojums

Noguldījums – naudas vai tā ekvivalenta nodošana bankai, lai gūtu peļņu no procentu ieņēmumiem. Parasti noguldījumu veic uz noteiktu termiņu un procentiem.¹

Noguldījumus iedala šādi:

- pieprasījuma noguldījumi (krājkonti)- tie tiek veidoti uz nenoteiktu termiņu ar pienākumu izmaksāt procentus pēc pieprasījuma
- termiņnoguldījumi;
 1. uz noteiktu laiku – noguldījumi ar noteiktu termiņu.
 2. uz nenoteiktu laiku – var izņemt tikai pēc viena mēneša, un iesniedz pietiekumu bankai par izņemšanu 10 dienas pirms tā izņemšanas, noguldījums ir beztermiņa.²

Noguldījuma termiņus iedala:

- īstermiņa noguldījumi – noguldījums, kura termiņš ir līdz vienam gadam, ja vēlas tos iegūt ātrāk jāpaziņo bankai un jāsedz komisijas maksa.
- ilgtermiņa noguldījumi – tie ir noguldījumi ar termiņu, kas ir ilgāks par vienu gadu, un tie ir ar izmaksu termiņa beigās, vai arī kā vienojas banka ar noguldītāju.³

Procentu izmaksu var veikt:

- mēneša beigās;
- termiņa beigās.

Noguldījuma termiņš pārsvarā ir no 1 mēneša līdz 10 gadiem vai vairāk. Katrai bankai ir savādākas noguldījumu procentu likmes, kas ir atkarīgas no noguldāmās summas un termiņa. Ja ir liela noguldījuma summa un garš termiņš, tad bankas procenti būs lielāki. Procentu likme ir fiksēta, bet to pārskata saskaņā ar līgumu.⁴

Noguldītājam ir svarīgi izvēlēties noguldījuma veidu, jo tas ietekmē iespējas papildināt un izņemt līdzekļus no noguldījuma konta.

¹ Akadēmiskā terminu datubāze, pieejams:

<http://termini.lza.lv/term.php?term=noguld%C4%ABjums&list=noguld%C4%ABjums&lang=LV> (skatīts 12.05.2015.)

² turpat

³ Noguldījuma jēdziens. Noguldījumu veidi, pieejams:

<http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=19741&chapterid=4188> (skatīts 18.05.2015.)

⁴ FKTK klientu skola, pieejams:<http://www.klientuskola.lv/lv/finansu-pakalpojumi/11-noguldijums-depozits.html> (skatīts 01.05.2015.)

Noguldījumu veidi:

Klasiskais noguldījums – nav iespējams veikt papildus iemaksas noguldījuma kontā, vai izņemt naudu.

noguldījums ar iespēju papildināt – ir iespējams veikt iemaksas noguldījuma kontā, bet nevar izņemt naudu no tā.

noguldījums ar iespēju papildināt un izņemt – ir iespējams gan papildināt gan izņemt naudas līdzekļus no konta.⁵

Noguldījumu procentu likmes ietekmē dažādi faktori :

- Ja bankai nepieciešams piesaistīt vairāk noguldītāju līdzekļus, tad procentu likmes noguldījumiem būs lielākas
- veiktā noguldījuma veids, termiņnoguldījumiem parasti procentu likmes ir augstākas
- noguldījuma termiņā
- noguldījuma izmaksu biežums
- naudas piedāvājuma lieluma

Noguldījuma valūta arī ir ļoti svarīgs faktors noguldot naudu, jo tās vērtība var celties un krist, kā ar pastāv dažādi citi valūtas riski.

Banka – iestāde kas nodarbojas ar iedzīvotāju līdzekļu piesaisti un izsniegšanu. Banka ir kā starpnieks starp noguldītāju un kredītņēmēju. Bankas nodarbojas ar līdzekļu pārskaitījumiem starp klientiem un to uzglabāšanu, kā arī veic valūtas maiņas darījumus.⁶

1.2 Šveices banku veidi un iemesli naudas noguldīšanai tajās

Šveicē esošās bankas iedala šādās grupās:

1. Lielās bankas – lielās bankas piedāvā visa veida pārskaitījumus, īpaši investīciju banku pakalpojumus kas ir:

- kapitāla tirgus darījumus;
- vērtspapīru tirdzniecību;
- finanšu inženierija;
- vērtspapīros pārvērstus aizdevumu darījumus.

⁵ Noguldījuma izvēles kritēriji, pieejams: <http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=19741&chapterid=4192> (skatīts 18.05.2015.)

⁶ Akadēmiskā terminu datubāze, pieejams: <http://termini.lza.lv/term.php?term=banka&list=&lang=LV&h=yes> (skatīts 12.05.2015.)

Tās bankas ir ar lielu pasaules atpazīstamību un spēcīgu biznesa tīklu. Lielo banku grupā ietilpst Credit Suisse un UBS AG bankas, kas ir lielas bankas ar pārstāvniecībām vairāk nekā 50 valstīs, un ir pārstāvētas visos galvenajos finanšu centros. Abas lielās bankas veido 50% no banku kopējās bilances Šveicē. UBS pārvalda 2.12 triljoni dolāru vērtu kapitālu no visas pasaules. UBS un Credit Suisse funkcionē kā:

- aktīvi ārvalstu valūtas maiņas dāleri;
- Akciju brokeri;
- Zelta stieņu tirgotāju.

Abu banku filiāles ir izvietotas pa visu pasauli, kas darbojas šādās industrijas jomās, kas papildina daudzveidīgās bankas aktivitātes :

- Finanšu;
- Komercedarījumu;
- Nekustamo īpašumu;
- Patēriņa preču.

Bankas veic publiskus darījumus Šveices biržā, un veido kontaktus ar visas pasaules uzņēmumiem.

Šveices akciju birža arī tirgo Šveices valdības hipotēkas un atvasinājumus. Biržu kotē 55 banku asociācija, un katrai no asociācijas bankām ir vienāds balsu skaits lēmumu pieņemšanā par biržas menedžmentu un regulāciju. Lai atvērtu kontu UBS bankā, pietiek pat ar 10 000 Šveices franku minimumu.⁷

2. Kantonu bankas – šīs bankas tiek definētas ar kantonu normatīvajiem likumiem, kantonam nodrošinot vienu trešdaļu no bankas kapitāla un balsstiesībām. 2013. gada beigās kantonu kopējie aktīvi svārstījās no 2.6 miljardiem līdz 147 miljardiem Šveices franku.

Mazākās kantonu bankas uz orientētas uzkrājumu un hipotēku darījumiem, kamēr lielākās piedāvā plašu pakalpojumu klāstu, kas atbilst universālajām bankām. Kantonu banku galvenā darbība vērsta, lai apkalpotu vietējo biznesu un nekustamā īpašuma tirgu, kā arī apmierināt vietējā biznesa un valdības vēlmēs. Nereti šīs bankas akceptē ārvalstu finansiālās operācijas. Kantonu bankās noguldījumus neapdrošina, visus banku noguldījumus viņi garantē paši. Pārsvarā šīs bankas pieder kantoniem. Visas kantonu bankas kopā aizņem 30% no banku biznesa tirgus Šveicē, ar kopējo bilances vērtību 512 miljardu Šveices franku.⁸

⁷ Banking groups, pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/home/finanzplatz-link/bankengruppen.htm> (skatīts 11.04.2015.)

⁸ Banking groups, pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/home/finanzplatz-link/bankengruppen.htm> (skatīts 11.04.2015.)

3.Privātās bankas ir vienas no vecākajām bankām Šveicē, un sastāv no individuāliem uzņēmumiem un komandsabiedrībām. Privātajām bankām ir neierobežotas saistības ar saviem personīgajiem aktīviem, ja tā nefunkcionē kā akciju sabiedrība. Viņu galvenie darbības virzieni ir aktīvu pārvaldīšana, galvenokārt privātpersonām. Ja viņi nepiedāvā noguldījumus no trešajām personām, viņiem nav nepieciešams veidot obligātās rezerves vai publiskot finanšu pārskatus, bet ir prasības attiecībā uz pašu kapitālu. Lai atvēru pastāvīgu kontu nereti ir nepieciešams 1 000 000 ASV dolāru. Viņu galvenā mērķauditorija ir multimiljonāri no visas pasaules. Iepriekš bankas nodarbojās ar akcijām un vērtspapīriem, bet pašreiz tās investē dažādos investīciju kopfondos ar lielu riska pakāpi, un privāto uzņēmumu pašu kapitāla fondos, kā arī internacionālajās investīcijās. Šveices privātie baņķieri sniedz saviem klientiem privātos pakalpojumus un piedāvā labāko, ko Šveices bankas ir spējīgas.^{9 10}

4.Reģionālās un krājbankas – šīs bankas galvenokārt koncentrējas uz hipotekārajiem kredītiem un aizdevumiem biznesam no vienas puses, un noguldījumiem, investīcijām no otras, kā arī piedāvā čeku izrakstīšanas pakalpojumu. Viņu biznesa virziens ļoti līdzinās mazāko kantonu banku operācijām, un viņu ģeogrāfiskā loma biznesā parasti ir mazāka. Šo banku galvenais plus ir klientu tuvums, viņi labi pārzina reģionālos biznesa ciklus. Daudzas reģionālās un krājbankas darbojas šodien kā kooperatīvi vai akciju sabiedrības, un viņu akcijas pieder klientiem. Krājbankas neatrodas valdības pārziņā, kantonu krājbankās noguldījumus garantē kantons.¹¹

5.Raiffeisen bankas – šīs bankas darbojas kā banku kooperatīvi. Viņas tiek asociētas ar Raiffeisen, Switzerland kooperatīvu, šo banku grupa sastāv no 537 neatkarīgām, reģionāli kooperētām bankām, kuru vēsture ir ilgāka par gadsimtu. Šīs bankas vairāk koncentrējas uz komercbanku pakalpojumiem dodot iespēju veikt noguldījumus, kā arī saņemt kredītus un citus banku pakalpojumus.

Raiffeisen bankas darbojas reģionāli, bet kopā viņas veido valsts grupu.

Bankas nodarbojas ar :

- risku diversifikāciju;
- likviditāti;
- līdzdalību pamatkapitālā;
- refinansēšanu;
- veido labvēlīgus biznesa apstākļus;
- vada grupu aktivitātes;

⁹ Bärners H. *Šveices banku noslēpumi*. Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 71.-72.lpp.

¹⁰ turpat 73.lpp.

¹¹ turpat 73.lpp.

- piedāvā vispārīgas konsultācijas;
- atbalsta tās biedrus.

Šīs bankas arī uzņemas centrālās bankas lomu piedāvājot :

- Dārglietu glabātavas;
- Maiņas;
- Pārskaitījumu pakalpojumus.¹²

6. Ārvalstu bankas – Šveicē darbojas ap 90 ārvalstu kontrolētām bankām, kas ir pakļautas Šveices likumiem. Šīs bankas pārsvarā nodarbojas ar kapitāla pārvaldīšanu ar ārvalstu privātajiem klientiem. Daudzas no šīm bankām ir pasaules tirdzniecības līderi. Visas ārvalstu kontrolētās bankas un filiāles ir Šveices ārvalstu banku asociācijas biedri. Vairums ārvalstu banku nāk no Eiropas.¹³

7. Bankas kas specializējušās akciju, vērtspapīru un aktīvu pārvaldes biznesā – šo banku grupu parasti ietver akciju sabiedrības, kas izveidotas saskaņā ar privāttiesībām un reglamentētas Šveicē. Tās koncentrējas uz aktīvu pārvaldību vietējiem un ārvalstu klientiem. Ar dažiem izņēmumiem šīs bankas ir Šveices aktīvu un kapitāla pārvaldības asociācijas biedri. Šveicē darbojas liels skaits banku, un tās vēlas atšķirties cita no citas piedāvājot savus pakalpojumus. Pārsvarā tās ir universālās bankas, bet ir arī specializējušās savā tirgus segmentā un nišā, piedāvājot klientiem pilnu pakalpojumu spektru. Banku daudzveidība ļauj noguldītājam izvēlēties sev piemērotāko, un viņa prasībām atbilstošāko. Katram banku veidam ir sava specifika un bankas ir profesionālas viena segmenta apkalpošanā. Pārsvarā tās nodarbojas ar klienta aktīvu pārvaldību un cenšas īstenot klienta vēlmes un mērķus.¹⁴

Federālā banku komisija uzrauga banku darbību. Šveices banku sistēmā darbojas universālās bankas, kas var piedāvāt visus banku sniegtos pakalpojumus, universālās bankas drīkst piedāvāt arī privātbanku pakalpojumus.

Bankas piedāvā:

- kreditēšanu;
- noguldījumus;
- aktīvu pārvaldīšanu;
- investīciju padomus;
- pārskaitījumus;
- darījumus ar vērtspapīriem;

¹² Banking groups, pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/home/finanzplatz-link/bankengruppen.htm> (skatīts 11.04.2015.)

¹³ turpat

¹⁴ turpat

- obligāciju un akciju emisiju;
- finanšu analīzi.

Pastāv daudz iemeslu naudas noguldīšanai Šveices bankās, kas ir arī galvenais noguldījumu piedāvājums. Šveice labi pārvalda noguldītāju naudu un ir droša no noguldītāju viedokļa.

Iemesli ieguldīt naudu Šveicē:

- noslēptu naudu no:
 - a. draugiem;
 - b. laulātā;
 - c. citiem ģimenes locekļiem;
- slēptu naudu no darba devēja;
- noguldītu nelikumīgus līdzekļus;
- atmazgātu naudu;
- pasargātu naudu no konfiskācijas, potenciālā bankrota rezultātā;
- izvairītos no nodokļu nomaksas;
- nodokļu aizsardzība no nodokļu iekasēšanas institūcijām;
- aizsardzība pret korumpētām pašvaldībām;
- jebkurš cits iemesls, kas paredz, lai neviens neuzzina par nopelnīto naudas daudzumu;
- aizsardzība no preses un publicitātes, jo avīzes un žurnāli publicē „bagātnieku sarakstu” kur tie publisko bankas konta bilanci, kur tie salīdzina ar citiem, lai noteiktu vietu pēc bagātības;
- aizsardzība no noziedzniekiem;
- personām kas dzīvo uz citu rēķina;
- vienkārši privātumam.¹⁵

1.3 Šveices banku kontu veidi un piekļuves iespējas tiem

Šveices bankas piedāvā daudzpusīgus kontus, kur glabāt savu naudu. Bankas cīnoties par noguldītājiem un cenšoties piesaistīt noguldītāju līdzekļus piedāvā arī citus bankas kontus. Atverot bankas kontu Šveicē tik nodrošināta visaugstākā drošība :

- Naudas līdzekļiem;
- Investīcijām;

¹⁵ Bank secrecy, pieejams: <http://www.swiss-privacy.com/bank-secrecy.html> (skatīts 16.04.2015)

- vērtslietām.

Tekošais konts (konts pēc pieprasījuma)- par tekošā konta galveno valūtu var izvēlēties jebkuru, ko piedāvā attiecīgā banka, katrai papildus valūtai ir nepieciešams atvērt papildus kontu. Šis konts ir bezprocentu konts, jeb bez procentu likmes.¹⁶

Krājkonts (konts ar krājgrāmatiņu)- krājkonta turētājam tiek aprēķināta procentu peļņa, bet procentu likmes parasti Šveicē ir zemas. Tas tādēļ, ka to investori maksā kā stabilitāti un drošību par saviem līdzekļiem. Krājkonts nodrošina tūlītēju piekļuvi līdzekļiem, un banka piedāvā sūtīt ikmēneša atskaites, vai izsniegt krājgrāmatiņu.¹⁷

Noguldījuma privātais vai personiskais konts – šis konts tāpat kā krājkonts un uzrādītāja konts ar noteiktu procentu likmi, banka var piedāvāt dažādas populārākās valūtas. Procentu likmes ir ļoti zemas, bet to kompensē fondu drošība. Šveices bankas parasti ir ļoti stabilas un likvīdas, kas piesaista noguldītāju līdzekļus, pat tad ja banka nepiedāvā lielu procentu peļņu.¹⁸

Termindepozīta konts – šim kontam ir augstāka likme, nekā citiem kontiem, jo, noguldot līdzekļus uz noteiktu termiņu, saņem lielākus procentus. Noguldījumu nevar izņemt pirms noteiktā termiņa beigām.¹⁹

Dažādu valūtu konts – dažādu valūtu konts funkcionē pēc pieprasījuma, kas ir līdzīgs čeku kontam, jo līdzekļi tajā var būt dažādās valūtās, un noguldījumu var glabāt un izņemt jebkurā no bankas piedāvātajām valūtām. Šis konts bija lietderīgs, pirms eiro ieviešanas ceļojot pa Eiropu. Šim kontam neaprēķina procentus par atlikumu kontā.²⁰

Dvīņu konti – dvīņu kontiem piemīt pieprasījuma un krājkonta iezīmes. Bankā tiek atvēri divi savienoti konti, kuru nomināli var būt dažādās valūtās, un šim kontam ir zemas procentu likmes.²¹

Komerckonts – līdzīgs privātajam tekošajam kontam, bet tas ir uzņēmumiem ikdienas norēķiniem. Parasti tas ir kompānijas galvenais konts, kur tiek glabāta nauda, šim kontam parasti izsniedz čeku grāmatiņu.²²

Atverot komerckontu, bankas uzņēmumam piedāvā arī:

- Investīciju atbalstu;
- Valūtas transakcijas;
- kreditēšanu;

¹⁶ Bārners H. *Šveices banku noslēpumi*. Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 77.lpp.

¹⁷ turpat 78.lpp.

¹⁸ turpat 78.lpp.

¹⁹ turpat 78.lpp.

²⁰ Bārners H. *Šveices banku noslēpumi*. Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 78.lpp..

²¹ turpat 78.lpp.

²² turpat 79.lpp.

- strukturētu finansējumu;
- sindicētu administrēšanu;
- tirdzniecības finansējumu;
- pieeju Šveices vērtspapīru tirgū.

Banka var izstādāt finansiālo risinājumu atbilstoši klienta finansiālajam stāvoklim.

Noguldījuma sertifikāts – sertifikātu var nominēt jebkurā no bankas piedāvātajām valūtām. Tas izpaužas kā viegli konvertējams noguldījums, un ir pieejami dažāda termiņa ārvalstu valūtu noguldījuma sertifikāti, kas ir līdz 5 gadiem. No šā noguldījuma veida netiek iekasēts ienākuma nodoklis, un nav jāmaksā nodoklis par procentu peļņu. Noguldījuma sertifikātam ir augstākas procentu likmes nekā krājkontam, bet tās var atšķirties atkarībā no bankas.²³

Eirovalūtas noguldījumi – Eurovalūtas noguldījumam ir nepieciešama lielāka naudas summa, un līdz ar to ir lielāka procentu likme. Šveices banka rīkojas kā aģents, kas noguldīto naudu izvieto Eurovalūtas tirgū. Šo noguldījumu neapliek ar Šveices īpašuma nodokli.²⁴

Valūtas tirgus konts – valūtas tirgus kontam ir lielāka procentu likme nekā parastajam krājkontam, un ieņēmumus neapliek ar nodokli. Naudas līdzekļus var likt depozītā, vai arī neierobežoti lietot. Šis konts ir pieejams dažādās valūtās, un to var mainīt jebkurā brīdī. Šo kontu piedāvā lielākās bankas, un ieguvumi katrā bankā atšķiras.²⁵

Konts ar drošības ķīlu – brokerdarījumu konts, kas dod iespēju no brokera saņemt skaidras naudas kredītu, ja noguldītājs vēlas iegādāties vērtspapīrus, kuru cena mainās. Konts sastāv no diviem kontiem, kur viens ir drošs uzraugāmais vērtību konts, kur noguldītājs tur vērtspapīrus un dārgmetālus, un tekošais konts, kurā atrodas klienta skaidrā nauda. Atverot kontu ar drošības ķīlu, banka piedāvā iespēju izmantot kredītu līdz piecdesmit procentiem no klienta ieguldīto aktīvu vērtības, kuru tā glabā netiešā veidā. Ja kopējā vērtspapīru vērtība noslīd zem ķīlas noguldījuma vērtības, brokeris lūdz papildināt kontu, to izdarot skaidrā naudā vai pārdot savus vērtspapīrus.²⁶

Dārgmetālu konts – šis konts ir paredzēts tirdzniecībai ar dārgmetāliem (pirkšanai, pārdošanai):

- Zeltu;
- Sudrabu;
- Platīnu;

²³ turpat 79.lpp.

²⁴ **Bārners H.** *Šveices banku noslēpumi.* Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 79.lpp.

²⁵ turpat 79.lpp.

²⁶ turpat 80.lpp.

- Cits izvēlēts dārgmetāls.

Banka glabā dārgmetālus savos seifos, par ko prasa nelielu atlīdzību, ka arī ir iespēja īrēt seifu un dārgmetālus ievietot pašam. Banka arī piedāvā kredītu dārgmetālu iegādei, ko ierobežo ieguldītās ķīlas maksimālā vērtība, un parasti kredīts nepārsniedz piecdesmit procentus no konta aktīvu summas. Par kredīta nodrošinājumu kalpo dārgmetāli, kas atrodas seifā.²⁷

Uzticības konts – konts kas domāts anonīmu investīciju veikšanai, jo banka glabā aktīvus savā vārdā, un Šveices bankas investīciju pārvaldnieks rīkosies pēc klienta izvēles un norādījumiem, un investīcijas tiek veiktas ārpus Šveices, tad netiek piemēroti Šveices nodokļu likumi.²⁸

Investīciju konts – lielās un privātās bankas piedāvā atvērt investīciju kontu, lai klienta vārdā investētu kopfondos un produktos. Līdzekļu veidi var būt dažādi un ir iespējams noguldīt vairākās valūtās, kas iespaido klienta peļņu. Ieteicams savas investīcijas veikt Šveices frankos vai citā spēcīgā valūtā.²⁹

Pārvaldāmie konti – šie konti ir ieguvuši popularitāti bagāto individuālo noguldītāju vidū. Pārvaldāmie konti ir privāto banku specialitāte. Banka investē līdzekļus savā vārdā un klienta interesēs un pārvalda klienta fondu aktīvus. Banka var rīkoties pēc instrukcijām, ko klients nodevis vēstulē, pa faksu, telefoniski, vai mutiski. Minimālā noguldījuma summa, lai atvērtu šādu kontu, ir 1 miljons ASV dolāru, ir arī izņēmumi un banka piekrīt 500 000 ASV dolāru noguldījumam. Labākās bankas veido diversificētu portfeli ar augsti likvīdām investīcijām.

Pārvaldāmos kontus arī sauc par:

- aktīvu trasta pārvaldes kontiem;
- investīciju portfeļa pārvaldību;
- starptautisko investīciju pārvaldību;
- personisko aktīvu pārvaldību;
- personiskā portfeļa pārvaldību;
- privāto aktīvu pārvaldību.³⁰

Uzraugāmais vai vērtību uzglabāšanas konts – nošķirts no bankas īpašumiem, un banka pārvalda konta aktīvus klienta interesēs. Konts funkcionē tāpat, kā tas būtu, ja banka glabātu svarīgu dokumentu vai vērtību paketi, kura pārstāv bankas klienta intereses. Banka aprēķina pakalpojuma vērtību procentos no klienta noguldījuma vērtības, kā arī to nosaka individuāli, ja vērtība nav zināma.³¹

²⁷ turpat 80.lpp.

²⁸ **Bārners H.** *Šveices banku noslēpumi.* Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 81.lpp.

²⁹ turpat 81.lpp.

³⁰ turpat 81.lpp.

³¹ turpat 82.lpp.

Žiro konts – īpaša čeku kontu sistēma, kuru administrē Šveices pasta sistēma. Šo sistēmu vietējie iedzīvotāji izmanto rēķinu atmaksai, vai tēriņiem par mazām summām, kas ir ieguldītas krājkontā vai tekošajā kontā. Šveices Centrālajai bankai un arī citām bankām pastāv žiro sistēma, ko koordinē ar pasta žiro sistēmu, to izmantojot starpbanku maksājumos.³²

Citi konti – bankas var piedāvāt arī jauniešu vai senioru krājkontus, kurš funkcionē kā vienreizēja pabalsta nodrošināšana bankas klientam.³³

Depozīta seifs – paredzēts svarīgu dokumentu un citu vērtīgu lietu glabāšanai. Glabājot seifā, tas sniedz lielu drošību, jo pie tā var piekļūt tā īpašnieks vai īpašnieka pilnvarotā persona. Par to ka klientam ir seifs, kādā bankā nevienam netiks ziņots, ja vien pats klients kādam par tā esamību nepastāsta. Seifam iespējams tikt klāt vienīgi ar Šveices tiesas spriedumu.³⁴

Numurēti banku konti – tiek piedāvāti vairākiem klientu. Parasti vel tiek pievienots segvārds klienta un bankas ērtībai. Šādā veidā tiek kļiedēts apjukums, par kuru bankas kontu tiek runāts. Numurētu kontu iezīme ir tāda, ka klienta vārds neparādās bankas paziņojumos, tikai numurs un segvārds. Ja bankas dati no bankas tiek nozagti vai nozaudēti, nebūs uzreiz skaidrs kas ir konta īpašnieks. Numurēti konti arī garantē anonimitāti, bet bankām jāzina sava klienta identitāte. Klienta identitāti bankā zina mazs darbinieku loks, un tie ir tie, kam jāzina. Klienta vārds arī neparādās banka datoros, tādejādi pasargājot kibernetizācijas gadījumā. Numurētos kontos nevar glabāt noziedzīgi iegūtus līdzekļus, kā ar Šveicē ir stingri pret naudas atmazgāšanas likumi. Šiem kontiem ir laicīga nozīme, slēpjot naudu no sievām, ģimenes, un citiem kas mēģinās iegūt līdzekļus no īpašnieka.³⁵

Banku kontu veidi ir ļoti daudzveidīgi un spēj apmierināt jebkura klienta vēlmes un intereses, kā arī sniedz daudz priekšrocību. Kontu daudzveidība ir viens no kritērijiem, ar kuriem tās bankas atšķiras no citu valstu banku piedāvātajiem pakalpojumiem. To Šveice ir panākusi savā ilgajā banku darbības pieredzē, un apmierinot noguldītāju vajadzības. Šveices bankas savā starpā konkurējot, mēģina piedāvāt noguldītājiem interesantus produktus un tā rezultātā ir daudzveidīgs noguldījumu kontu piedāvājums.

Šveices bankas piedāvā vairāku veidu bankas kartes, lai varētu piekļūt noguldītājiem līdzekļiem un izņemt tos neejot uz banku:

- Kredītkartes;
- Debetkartes;
- Automātu norēķinu kartes.

³² Bärners H. *Šveices banku noslēpumi*. Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 82.lpp.

³³ turpat 82.lpp.

³⁴ turpat 82.lpp.

³⁵ Numbered bank account, pieejams: <http://www.swiss-privacy.com/Informations/numbered-bank-account.html> (skatīts 19.04.2015.)

Kredītkarte ir piesaistīta pie konta, ko izsniedz, pamatojoties uz piešķirto kredītu. Atsevišķas bankas nodrošina kredītkarti, ieguldot noteiktu naudas summu noguldījumā, par ko piešķir limitētu kredītu. Bankas prasa nodrošināt ar noguldījuma summu, kas ir 150% no piešķirtā kredīta apmēra. Ieguldītie līdzekļi kalpo kā parāda garantija, un, ja klients neatmaksā kredītu, tad tā noguldījumā ieguldītā summa kalpo parāda dzēšanai.³⁶

Debetkarte kalpo kā kredītkartes alternatīva, kas ir piesaistīta bankas kontam. Pārsvārā tās ir Visa, MasterCard, American Express un citas.

Šveicē ir pieejama arī Visa ceļojumu naudas karte (VTM), tā nav saistīta ar bankas kontu un funkcionē līdzīgi debetkartei. Summa ko maksimāli atļauts piesaistīt VTM kartei, ir 10 000 eiro, minimālā 100 eiro, Šveices franku, ASV dolāru, ir iespējams pasūtīt vairākas kartes. Lai iegūtu karti, banka prasa minimālu informāciju. VTM ir elektroniska nauda, kas lietojama bankomātos vai citās ierīcēs, kuras nodrošina skenēšanu. Šādā veidā bankas operācijas ir anonīmas. Ja karte tiek pazaudēta vai nozagta, klients nekavējoties saņem jaunu bezmaksas, visā pasaulē.³⁷

Interneta naudas karte-

Interneta naudas karte ko var izmantot tikai internetā. Tā darbojas kā MasterCard un pieņem gandrīz visi pārdevēji internetā.³⁸

Šveices banku karšu piedāvājums ir apmēram tāds pats, kā citur pasaulē un tas maz atšķiras. Bankas citās valstīs arī nodrošina šādus pakalpojumus, bet ne tik lielā apjomā un izvēlē.

1.4 Konta atvēršana Šveices bankās

Atverot kontu Šveices bankā, klients tiek pie tādas privilēģijas, kas pateicoties Banku slepenības likumam, kreditoriem, vai valdībai liedz tikt viegli klāt naudas līdzekļiem un darbībām ar to. Naudu viegli pārvērst citos aktīvos vai investīcijās. Noguldītai naudai var piekļūt no visas pasaules vietām, bankas kontam var piekļūt ar interneta palīdzību visu diennakti. Kārtojot lietas bankā, attālumam mūsdienās nav nozīmes. Pasaules privāto bagātību 40% apmērā pārvalda Šveice, kas ir liels naudas daudzums un tas liecina par noguldītāju uzticību Šveices bankām.

Tie ir klienti, kas meklē:

³⁶ Barber H. *Secrets of Swiss Banking*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken. New Jersey. 2008. 68p.

³⁷ turpat 69. lpp.

³⁸ Swiss Bankers Travel Cash, pieejams: <https://www.travelcash.ch/en/about-swiss-bankers/products.html> (skatīts 01.05.2015.)

- piekļuvi pasaules finanšu tirgiem;
- ekonomisko un politisko stabilitāti;
- valsti ar stipru valūtu-Šveices franku, kas jau no senatnes ir stabils un spēcīgs;
- bankas ar augstu likviditāti, kas Šveicē reizēm sasniedz dažus simtus procentus;
- banku pārvaldību, kas ļoti maz kļūdās;
- izcilu banku infrastruktūru;
- spēcīgu banku slepenības līmeni, kas ir lielāks par citām nodokļu patvēruma valstīm;
- kapitāla kustību valstī;
- monetāro brīvību, kas nav pieejama nekur citur;
- daudzpusīgus banku un finanšu pakalpojumus;
- veiksmīgu pretošanos spiedienam no ārvalstīm un starptautiskajām institūcijām;
- labākās iemaņas investēšanā un augstu servisa līmeni;
- cieņu par klienta biznesu;
- privātumu;
- slepenību.³⁹

Naudas līdzekļiem var piekļūt ar:

- Bankomātu norēķinu karti;
- Kredītkarti;
- Debetkarti;
- Interneta sakariem;
- Telefonu sakariem;
- Telefaksa sakariem.⁴⁰

Nodibinot attiecības ar Šveices banku, klients saņem ārzonas sniegtos labumus un labus piedāvājumus kā:

- diversificētas investīcijas;
- nodokļu optimizācijas stratēģiju;
- momentānu un drošu aizsardzību aktīviem;
- iespēju pievienot beznodokļu procentus noguldītāja pamatsummai;
- augstāku investīciju peļņu;

³⁹ **Bärners H.** *Šveices banku noslēpumi.* Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 67.lpp.

⁴⁰ turpat 66.lpp.

- lielu privātumu un investīciju portfeļa kustīgumu;
- iespēju atbrīvoties no valūtas ierobežojumiem;
- piekļūšana kontam no jebkuras pasaules vietas;
- augstu drošību un slepenību;
- valūtas un investīciju ieguldījumu dažādošanu;
- ērtības ceļojot;
- iespēju uzlabot finanšu drošību un darīt lietas, kas ir likumīgas;
- iespēju noslēpt klienta nacionālās vai politiskās alianses atklāšanu;
- gūt jaunus finansiāli izdevīgus piedāvājumus.⁴¹

Atvērt kontu Šveices bankā var vairākos veidos:

1. Apmeklējot Šveici-

Ierodoties bankā personīgi, bet tā nav obligāta prasība, jo banka atvērs kontu, pat ja klients ir tālu prom no tās. Bet apmeklējuma laikā klients var izvēlēties banku no ļoti daudzajām, un piemeklēt sev atbilstošo bankas veidu un pārrunāt turpmāko sadarbību ar banku.

2. Atvērt kontu ar pasta starpniecību-

Šveices pieļauj iespēju atvērt kontu ar pasta palīdzību, nodrošinot konfidencialitāti, un ir ievērojami lētāk un ērtāk nekā klātienē apmeklēt banku. Pasts ir diskrētākā metode, jo e-pasts vai telefona saruna var nebūt tik konfidenciāla. Vēstuli banka sūta ar aviopasta starpniecību, kas ir bez bankas nosaukuma un sūtītāja adreses, kas garantē lielāku drošību. Ja vēstuli sūta Šveices bankas baņķieris klientam, bankas adreses vietā tiek rakstīta baņķiera dzīvesvietas adrese.

Atverot kontu Šveices bankā, banka atbilstoši noteikumiem "pazīsti savu klientu" lūgs apliecināt savu identitāti. Jābūt notariāli apstiprinātai pases kopijai ar konsulāra galvenā biroja apliecinājumu, kas pierāda klienta identitāti, un jauna rēķina kopija, ar dzīvesvietas faktisko adresi, kā arī vārdu, tādejādi apliecinot, ka klients tur dzīvo. Pakalpojuma rēķinā uzrādītā adrese kalpos bankai, ka informācija saziņai ar klientu, lai varētu nosūtīt konta atvēršanas veidlapu, un vēstuli ar konta numuru. Šī adrese nodrošina, kas bankas sūtītās vēstules sasniegs adresātu, tā kalpos kā klienta reģistrētā adrese.

Bankas prasības un konta atvēršanas gaita

Kontu Šveices bankā var atvērt jebkurš, kas sasniedzis pilngadību. Banka patur tiesības klientam liegt atvērt kontu piemēram „politiski ietekmējamām personām”, jo banka uzskata, ka tas radīs pārāk lielu reputācijas risku.

⁴¹ Barber H. *Secrets of Swiss Banking*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken. New Jersey. 2008. 51p

Konts tiek atvērts slepeni, un par to neviens neuzzina. Ir vajadzīgs personu apliecinošs dokuments, kā arī ir jāizpilda anketa vai pieteikuma veidlapa ar īgumu. Banku izsniegtās veidlapas parasti nav sarežģītas un ir paskaidrots, ko nepieciešams darīt. Klientam ir jāpierāda naudas izcelsme, kas tiks noguldīta, jo to pieprasa pret naudas atmazgāšanu noteiktie likumi. Ja radušies jautājumi ar banku var sazināties telefoniski vai caur e-pasta, mājaslapas starpniecību.⁴²

Veidlapas var saņemt:

- pa faksu;
- lejupielādēt;
- pa pastu;
- pa e-pastu.

Klientam ir jāizdomā un jānoskaidro:

- konta veidu;
- konta valūtu;
- noguldījuma minimālo summu.

Ir bankas, kur kontu var atvērt bez minimālā noguldījuma prasti kantona un lokālajās krājbankās, bet lielākajā daļā banku prasa noguldījumu no 25 000 ASV dolāru līdz 100 000 ASV dolāru un vairāk. Pēc dokumentu aizsūtīšanas banka ar klientu sazināsies divu nedēļu laikā, bet klients pats arī var piezvanīt un apjautāties, vai banka ir saņēmusi dokumentus, ko parasti nosūta ar aviopasta starpniecību. Ja viss ir kārtībā, banka atsūta jaunā konta numuru un paraksta parauga kartīti, ko lūgs šos dokumentus atsūtīt atpakaļ, ko parasti jau banka ir aizpildījusi un ir nepieciešams tikai klienta paraksts. Šajā laikā banka dod atļauju klientam, ka var pārvietot līdzekļus uz bankas kontu.

Prasības atverot komerckontu

Bankas pieprasa:

- Identitāti apliecinošus dokumentus;
- uzņēmuma dokumentu kopijas.

Šos dokumentus iesniedz kopā ar Hāgas konvencijā noteikto dokumentu apliecinājumu (apostilu), ko noformē Šveices vēstniecībā vai Šveices ģenerālkonsulātā. Uzņēmumam arī ir iespējas izvēlēties konta veidu no bankas piedāvājuma. Atverot bankas kontu ir jāizpilda veidlapas un seko tas pats, kas privātā konta atvēršanas gadījumā. Atverot kontu starptautiskam

⁴² Opening a bank account, pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/home/finanzplatz-link/faq.htm> (skatīts 15.04.2015.)

uzņēmumam, kas nāk no valsts kur nav oficiāla Uzņēmumu reģistra, tad papildus banka pieprasīs:

- Uzņēmuma pilnvaru;
- Apliecinājumu;
- Notāra apstiprinājumu (apliecību);
- Uzņēmuma reģistrācijas apliecību;
- Statūtus un dibināšanas dokumentus;
- Parakstītu vēstuli ar uzņēmuma direktoru personības apliecinājumu.⁴³

Atverot uzņēmumam kontu ir papildus izmaksas:

- Dokometu sagatavošana 400 ASV dolāru,
- Reizēm tiek piemērota arī dokumentu pārbaudes nodeva.⁴⁴

Ja klients vēlas, lai banka viņa uzdevumā pārskaita naudu, to var darīt dodot bankai rakstisku rīkojumu, jo bankas rīcībā ir klienta paraksts. Pirms oriģināla nosūtīšanas, vai ir saglabāta kopija un dokuments ir parakstīts.

Banka pieņem arī klienta uzdevumus pa faksu

Noguldījuma pārvietošana uz Šveices banku

Pārskaitījumu veic tādā valūtā, kāda ir klienta konta valūta, tas ļauj precīzi zināt kontā ieskaitīto summu, maiņas likmi nosaka darījuma brīdi un tā svārstās, no kā klients var iegūt vai zaudēt.

Naudu klients var pārskaitīt:

- elektronisko pārvedumu;
- starptautisko pārvedumu;
- pasta pārvedumi.

Pirmos pārsūta čekus, no kuriem naudas iegūšana prasa ilgāku laiku. Pārvietojot naudas līdzekļus uz Šveici, klients var izvēlēties kādu naudas maiņas firmu, kas veic starptautiskus elektroniskus pārskaitījumus. Šīs kompānijas pārskaitījumu veikšanā pārspēj daudzas bankas, jo tas notiek ātri un precīzi.

⁴³ Barber H. *Secrets of Swiss Banking*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken. New Jersey. 2008. 78 p

⁴⁴ turpat 78.lpp.

1.5 Šveices banku uzraudzība

Šveices baņķieriem ir ļoti liela pieredze visos investīciju veidos, un viņi ir labi padomdevēji finanšu jautājumos, kas sniedz atbildes uz klientu jautājumiem, kā veiksmīgāk investēt nepārkāpjot likumu. „Bezmaksas padoms” ir Šveices bankās pieņemts standarts, un klientam būtu svarīgi tos uz klausīt. Baņķieris nostājas klienta pusē, kad klients ir gatavs īstenot savu investīciju plānu, un sniegs padomu. Klientam ir iespējas iesaistīties komercdarījumos ar bankas vārdu, paliekot anonīmam.

Šveices bankas regulējošās institūcijas

Šveices bankas ir pakļautas noteiktiem regulējumiem, taču Šveicē darbojas arī stingras pašregulācijas tradīcijas, kas pastāv gadiem ilgi. Pašregulāciju vada profesionālas organizācijas, kurām ir tiesības uzturēt kārtību industrijā, un viņas ir ar nevainojamu pašpārvaldes mehānismu. Pašregulācija ir devusi labus rezultātus un samazinājusi nevajadzīgo birokrātijas slogu. Šīs organizācijas ir pieņēmušas savus uzvedības un ētikas kodeksus, kam visi vienbalsīgi pakļaujas.

Valdības aģentūras, kas vada Šveices banku darbību un finanšu tirgus:

- Šveices centrālā banka;
- Šveices federālā banku darījumu komiteja;
- Naudas atmazgāšanas kontroles pārvalde;
- Šveices uzņēmumu pārņemšanas komiteja.⁴⁵

Galvenie likumdošanas akti:

- Federālais banku un krājīnstitūciju darbības likums;
- Likums par naudas atmazgāšanas novēršanu;
- Investīciju fondu likums.⁴⁶

Šveices finanšu tirgus uzraudzības iestāde (FINMA)

Šveicē darbojas finanšu tirgus uzraudzības iestāde (FINMA), kas uzrauga banku darbību un lai tās ievērotu likumus un noteikumus.

Šo iestādi izveidoja no trīs atsevišķām uzraudzības iestādēm:

- federālā privātās apdrošināšanas biroja;
- Šveices federālā banku komisija;

⁴⁵ **Bärners H.** *Šveices banku noslēpumi.* Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 145.lpp.

⁴⁶ turpat 145.lpp.

- pret naudas atmazgāšanas kontroles iestāde.⁴⁷

Šīs trīs iestādes tika apvienotas vienā, nosaucot to par Šveices finanšu tirgus uzraudzības iestādi.

Šī iestāde apvieno valdības uzraudzību pār:

- bankām;
- apdrošināšanas kompānijām;
- biržām;
- vērtspapīru tirgotājiem.

FINMA sevi definē kā neatkarīgu uzraudzības iestādi, kas aizsargā finanšu tirgus klientus (kreditorus, investorus, apdrošinātās personas), kas palielina pārlicību spēju funkcionēt gludi.

Kā finanšu sektora regulators FINMA ir augsta autoritāte:

- bankām;
- apdrošināšanas kompānijām;
- biržām;
- kolektīvo investīciju shēmām.⁴⁸

FINMA ir institūcija, kas darbojas zem publiskā likuma, kas uztur finansiālu, funkcionālu, institucionālu neatkarību.

Kā finanšu tirgus regulators FINMA nodarbina apmēram 320 cilvēku, ar plašām iemaņām:

- jurisprudencē;
- ekonomikā;
- matemātikā;
- auditā;
- grāmatvedībā.⁴⁹

Šveicē akreditētas ārējās audita firmas un auditori arī nodarbojas ar uzraudzību, strādājot FINMA vārdā, un ziņo par to FINMA. Šī pieeja ir zināma kā „duālā sistēma” un tā ir unikāla pieeja banku uzraudzībā.⁵⁰

Šveicē notiek stingra uzraudzība no FINMA puses un tiek veikti auditi, lai bankas atbilstu Šveices stingrajām banku prasībām. Banku uzraudzību Šveicē nodrošina salīdzinoši

⁴⁷ Swiss Financial Center – Players, pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/akteure.htm> (skatīts 11.04.2015.)

⁴⁸ Banking and finance in Switzerland, pieejams: <http://www.kpmg.com/CH/en/Library/Articles-Publications/Documents/FinancialServices/pub-20111024-banking-and-finance-in-switzerland-en.pdf> (skatīts 01.04.2015.)

⁴⁹ turpat

⁵⁰ turpat

daudz iestāžu, un tas ir saprotams, jo jānodrošina, lai bankas nebankrotētu, kas atstātu ļoti negatīvu rezultātu Šveices banku industrijā.

Banku slepenības politika

Šveice ir populāra ar banku slepenību un klientu datu neizpaušanu. Šis iemesls kalpo kā daudzu noguldītāju izvēlei par labu Šveicei. Daudzas valstis un organizācijas ir centušās piespiest Šveici atteikties no slepenības likuma, bet Šveice cenšas turēties pretī.

Šveice 1934. gadā pieņēma slaveno Banku slepenības likumu. Šis likums darbojas vēl šodien.

Ja bankas darbinieks izpauž informāciju par kādu kontu vai klientu, sods var būt līdz 50 000 Šveices franku un sešu mēnešu cietumsods. Bankas darbiniekiem ar likumu aizlieds izpaust informāciju uz privātiem vai valdības pieprasījumiem, bez tiesas lēmuma.

Banku slepenības likumā minētās prasības nav obligātas šādos gadījumos:

- mantojums;
- šķiršanās;
- naudas atmazgāšana;
- zādzība;
- nodokļu krāpniecība;
- naudas izspiešana;
- palīdzības prasība ar Starptautiskā savstarpējās juridiskās palīdzības vienošanos.⁵¹

Banku slepenība Šveicē tiek uztverta ļoti nopietni, un tas ir galvenais iemesls noguldītāju naudas piesaistei Šveices bankās. Slepenības likums darbojas jau ļoti sen un ir pārcietis centienus to noņemt. Šveice šī iemesla pēc nav iestājusies Eiropas Savienībā, jo tad šo likumu vajadzētu apturēt un bankām būtu jāpaliek atklātākām un nebūtu vairāk slepenības, kas ļoti ietekmētu noguldītāju skaitu un tie sāktu meklēt alternatīvas valsts šī iemesla pēc. Šveice arī nesadarbojas ar vairākām starptautiskām organizācijām, jo tas arī ietekmētu banku slepenību un klientu noguldījumu slepenību. Ar banku slepenību Šveice ir pazīstama pasaulē, kā labs tās īstenotājs un ir uzticīga tai.

Cīņa ar naudas atmazgāšanu

Naudas atmazgāšanas problēma ir visā aktuāla visā pasaulē, un tas ir liels uzdevums un izaicinājums organizācijām cīnīties ar to. Naudas atmazgāšana parasti asociējas ar narkotiku tirdzniecību vai organizēto noziedzību, bet ir daudzi citi noziegumi, var norādīt par naudas atmazgāšanu, piemēram, korupcija, naudas izspiešana vai cilvēku tirdzniecība. Šveice ir locekle Starptautiskā organizācijā pret naudas atmazgāšanu (Financial Actions Task Force), šīs

⁵¹ Protection of privacy, pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/home/dossiers-link/bankkundengeheimnis.htm> (skatīts 15.04.2015.)

institūcijas locekles kooperējas un vāc datus finanšu izlūkošanas vienībām. Šveicē darbojas speciālā izlūkošanas aģentūra ar mērķi nodot datus valdībai, krimināllietas uzsākšanai. Šī organizācija nodarbojas ar:

- Starptautiskā terorisma finansēšanas kontroli;
- Narkotiku naudas atmazgāšanas kontroli;
- Aizdomīgu darījumu meklēšanu.⁵²

Šveice 1998. gadā izdeva stingrus likumus, par pienākumu baņķieriem ziņot par jebkuru aizdomīgu darījumu, kas varētu norādīt uz kriminālu darbību. Ja banka nesniedz ziņas par aizdomīgu klientu, baņķierim draud pat cietumsods. Ja bankai rodas aizdomas viņa, ir tiesīga iesaldēt klienta kontu. Par pamanītajām aizdomīgajām klienta bankas operācijām jāziņo Naudas atmazgāšanas ziņu birojam.⁵³

No šīs organizācijas 2012. gadā Šveice saņēma 40 rekomendācijas cīņā ar naudas atmazgāšanu, kuras jāiestrādā nacionālajā likumā.

Šie ieteikumi attiecas uz:

- Uzrādītāja akcijām;
- Juridisko personu noteikšanai;
- Politiski ietekmējamām personām;
- Nodokļu pārkāpumiem, kas saistīti ar naudas atmazgāšanu;
- Aizliegt skaidras naudas pārskaitījumus virs 100 000 Šveices franku;
- Ziņošanas sistēmas efektivitātes uzlabošanu;
- Teroristu finansēšanas apkarošanu ar teroristu sarakstiem.⁵⁴

Šveice cenšas cīnīties pret naudas atmazgāšanu, jo pret to tiek vērsta kritika, ka tā kalpo kā naudas atmazgāšanas valsts. Šveices institūcijas ir ieviesušas regulas un likumus bankām, lai tās cīnītos pret naudas atmazgāšanu, kā arī banku baņķieriem ir atbildība pildīt uzliktos pienākumus un likumus.

Likviditāte

Likviditāte definē kā spēju norēķināties par saistībām, kas bankas gadījumā ir noguldītāji, un spēju izpildīt īstermiņa saistības, lietojot likvīdos aktīvus, skaidru naudu, vai aktīvus ko ātri var realizēt, lai apmierinātu klientu naudas izņemšanas pieprasījumus un segtu bankas izdevumus. Ja investīciju apjomus sedz ar ilgtermiņa aktīviem, tad tie sedz ilgtermiņa noguldījumus nākotnē. Lai banka varētu izpildīt saistības un būtu likvīda tai, nav jābūt

⁵² Money laundering, pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/faq.htm> (skatīts 25.04.2015)

⁵³ **Bärners H.** *Šveices banku noslēpumi.* Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 55.lpp.

⁵⁴ Money laundering, pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/faq.htm> (skatīts 25.04.2015)

attiecīgajai summai skaidrā naudā. Bankām ir dažādas iespējas gūt peļņu, nezaudējot likviditāti un turēt naudu kopējos noguldījumos ar citām bankām izmantojot kontu pēc pieprasījuma, nodrošināt likviditāti. Peļņu nenesošiem kreditoriem banka var piedāvāt piešķirt aizdevumu pa telefonu vai atvērt kontu ar drošības ķīlu. Šādus kredītus banka neizsniedz skaidrā naudā, bet ķīlu glabā bankas seifos dārgmetālu vai vērtspapīru veidā.⁵⁵

Bankām nav iespējam nonākt nepatikšanās sliktas to pārvaldības dēļ, jo valdības inspektori pārbauda katru bankas finanšu atskaiti.

Šveices bankām prasa sniegt atskaiti par finanšu situāciju, parasti 2 reizes gadā, kas ir atkarīgas arī no bankas lieluma. Lielākajai daļai banku likviditāte ir 100%, dažām bankām tas ir arī vairāku simtu procentu apmērā. Lielajām bankām ir lielāka finanšu svira, tādejādi tās var ātri tikt pie skaidras naudas, un tās var to saņemt no dažādām vietām. Krīzes gadījumā bankām, kurām ir 100 un vairāk procentu likviditāte, varētu to labi pārvarēt.⁵⁶

1.6 Noguldījumu apdrošināšana

Tāpat kā daudzās pasaules un Eiropas valstīs, tiek garantēta summa, ko klients var dabūt atpakaļ no bankas bankrota gadījumā. Noguldījumam atrodies kantona bankā, tos garantē kantona reģionālā valdība, un tām nav ārvalstu filiāļu.

Šveicē bankas bankrota gadījumā klients saņem maksimums 100 000 Šveices franku, ja noguldījuma apmērs bijis lielāks par 100 000 CHF, tad vairāk klientam par 100 000 CHF neizsniedz vai citas valsts valūtas ekvalientā. Tā ir summa, kas ir apdrošināta no valsts.

Šveicē darbojas trīs finanšu apdrošināšanas produkti:

- Šveices regulāro izmaksu apdrošināšanas līgumi (anuitātes);
- portfeļa parādzīmes;
- dzīvības apdrošināšana.⁵⁷

Katram no finanšu apdrošināšanas produktiem ir savas priekšrocības:

- vienkārša struktūra;
- ērta izmantošana;
- saprātīga cena.

Par „zelta lietussargu” nodēvētas 20 apdrošināšanas kompānijas, kurām ir neierobežotas rezerves un autoritāte, un ir slavenas ar radošu pieeju biznesā.

⁵⁵ Barber H. *Secrets of Swiss Banking*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken. New Jersey. 2008. 59 p

⁵⁶ turpat 59.lpp.

⁵⁷ Gantenbein m., Mario A. Mata. *Swiss Annuities and Life Insurance: Secure Returns, Asset Protection, and Privacy*. John Wiley & Sons, Switzerland, 2008. 55p

Federālais privātās apdrošināšanas birojs (FOPI) ir Šveices apdrošināšanas industrijas uzraugs, kas īsteno stingrus Šveices regulējumus. Šodienas likums tik traktēts kā finanšu konservatīvisms. Federālais privātās apdrošināšanas birojs uzrauga apdrošināšanas kompāniju darbību un to investīcijas, kā arī uzrauga, lai apdrošināšanas kompānijas neuzņemtas pārāk lielus riskus.⁵⁸

Kompānijās ievēro stingrus standartus saistībā ar:

- diversitāti;
- galarezultātu;
- slepenību;
- likviditāti.

Industrijai notiek pašregulācija, pastāvot uz konservatīvām vērtībām, un saglabāt līdzšinējo spēku, stabilitāti un tradīcijas.

Neto vērtība ko nosaka FOPI apdrošināšanai un investīcijām ir ļoti zema, kā rezultātā investīcijas ir ļoti likvīdas. Apdrošināšanas kompānijām ir labi investīciju reģistri, kur atrast labas peļņas iespējas ar minimālu risku. Apdrošināšanas kompānijām tāpat, kā bankām ir konservatīvas un vērīgas grāmatvedības metodes, pateicoties kurām ir slēptas rezerves. Šveices apdrošināšanas kompānijas būs likvīdas arī tādā gadījumā, ja zaudēs pusi no iegrāmatotās vērtības.

Iegādājoties portfeļa parādzīmi, dzīvības apdrošināšanu vai anuitātes līgumu, apdrošināšanas kompānijas nodrošina tādu pašu slepenību kā bankas, kas ir apdrošināšanas kompānijas likumīgais pienākums. Bankas konti un investīcijas ir uz apdrošināšanas kompānijas vārda, kas padara tos anonīmus, un maina juridisko statusu un atceļ likuma ierobežojumus. Šveice apdrošināšanas kompānijas saskaņā ar liku nedrīkst izpaust nekādas ziņas par sava produkta iegādi, kas arī attiecas uz individuālo, valdības vai uzņēmuma polisi.⁵⁹

Iegādājoties Šveices apdrošināšanas produktu klients saņem labāko aktīvu aizsardzību pasaulē. Klienta apdrošinātie aktīvi juridiski nav klienta īpašums, jo kompānija tos pārņem uz sava vārda un savā īpašumā. Juridiski ar klientu kompānijai pastāv ikgadējo maksājumu (anuitātes) līgums, portfeļa parādzīme vai polise. Vienu gadu pēc līguma noslēgšanas Šveices apdrošināšanas kompānija norobežo klienta aktīvus no kreditoriem, lai neradītu aizdomas par krāpniecību un no tā bridža strādā Šveices likums, kas liedz kreditoriem vai bankrota procedūras izpildītājiem tos konfiscēt. Klienta aktīvi nav pakļauti nevienam tiesas lēmumam. Šveice nesadarbojas ar nevienu ārvalstu tiesu, un nepildīs nevienu to uzlikto pavēli. Aktīvus,

⁵⁸ FOPI, pieejams: <http://www.finma.ch/archiv/bpv/e/#> (skatīts 23.04.2015.)

⁵⁹ **Gantenbein m., Mario A. Mata.** *Swiss Annuities and Life Insurance: Secure Returns, Asset Protection, and Privacy.* John Wiley & Sons, Switzerland, 2008. 20p

kuri pārvēsti anuitātes līgumā, vai polises veidā, kā arī parādzīmēs ļoti pārņemta citā pārvaldībā, jo neviens nezinās par to eksistenci. Dzīvības apdrošināšanas gadījumā apdrošināšanas kompānija liek precizēt „augļus un labticīgos ieguvējus”, ko polises īpašnieks drīkst mainīt. Ja labticīgais ieguvējs ir laulātais vai cits ģimenes loceklis tad izvēloties polisi ar atceļamiem vai neatceļamiem labticīgajiem ieguvējiem, to aizsargās likums abos gadījumos. Ja īpašnieks bankrotē aktīvu aizsardzība paliek spēkā, jo aktīvi nav saistīti juridiski ar īpašnieku un pāriet labticīgā ieguvēja rīcībā, kas kļūst par to jauno īpašnieku.⁶⁰

Lai kreditori uzsāktu meklēšanas procesu viņiem, jānoskaidro, kādā Šveices apdrošināšanas kompānijā ir līgums. Ja tiesas prasību atzīst par pamatotu, kantona institūcija izdod pavēli arestēt polisi.

Šveicē anuitātes līgumu, polisi un parādsaistību dokumentu var nominēt jebkurā valūtā. Investīcijām būtiskākais ir valūtas stiprums un pozitīvs novērtējums ilgā laika periodā.⁶¹

Šveices anuitātes līgumam, dzīvības apdrošināšanai un parādzīmju produktiem neatvelk Šveices nodokļus, arī Šveices ienākumu nodokli 35 % apmērā procentiem un dividendēm.

Apdrošināšanas produkti

Šveices portfeļa parādzīme-šī ir individuāla polise, kas paredzēta mainīgiem noguldījumiem un ārzonu banku darījumiem. Portfeļa parādzīme nodrošina maksimālu investora portfeļa fleksibilitāti, un tās mehānisms darbojas līdzīgi trastam, kas kapitālam dod augstu aizsardzību.

Iegādājoties portfeļa parādzīmi klients stājas attiecībās ar apdrošināšanas kompāniju, un kompānija izsniedz portfeļa parādzīmi vai polisi, kas ir līgums starp apdrošināšanas kompāniju un klientu. Pēc tam apdrošināšanas kompānijas investē pēc klienta dotajiem norādījumiem, ko pēcāk pārvalda investīciju vai aktīvu pārvaldnieks.

Lai veiktu finanšu operācijas un aizsargātu klientu, Šveices apdrošināšanas kompānija atver kontu klienta izvēlētajā bankā. Šveices profesionāļi sadarbojas ar Lihtenšteinas bankām un apdrošināšanas kompānijām un spēj klientam piedāvāt lielāku ģeopolitisko diversitāti, kā arī kapitāla aizsardzību. Ja klienta aktīvi atrodas Lihtenšteinā tie ir dubulti aizsargāti, jo Šveice to ieliek kā seifu seifā. Šāda drošība arī pieejama iegādājoties dzīvības apdrošināšanas polisi. Ar portfeļa parādzīmes palīdzību var nošķirt īpašumu un noteikt labticīgo ieguvēju. Īpašnieka

⁶⁰ SWISS ASSET PROTECTION. pieejams: [http://www.swiss-annuity.com/php/what we do/swiss insurance consulting/what we do insurance annuities protection.php](http://www.swiss-annuity.com/php/what_we_do/swiss_insurance_consulting/what_we_do_insurance_annuities_protection.php) (skatīts 02.05.2015.)

⁶¹ turpat

nāves gadījumā Šveices apdrošināšanas kompānija dažu dienu laikā izsniedz konta saturu labticīgajam ieguvējam.⁶²

Par labticīgajiem ieguvējiem var būt:

- ģimenes locekļi;
- cilvēki kas nav radnieki;
- korporācija;
- trusts;
- pensiju plāns;
- fonds;
- iestāde.⁶³

Tas ir atkarīgs no kompānijas un polises veida. Polises īpašnieks var būt arī juridiska persona. Anuitātes līgums ir investīcija, kas garantē naudas izmaksas nākotnē. Norādītajā polises darbības laikā var papildināt savus finanšu līdzekļu krājumus.

Šveices ikgadējo maksājumu (anuitātes) līgums – šis līgums piedāvā daudzas iespējas kā, radīt no nodokļiem brīvus pensiju uzkrājumus. Anuitātes līgums paredz, ka klients vēlēsies saglabāt savu kapitālu un no tā gūt ienākumus. Anuitātes līgumu var slēgt gan viena, gan vairākas personas. Iegādājoties anuitātes līgumu, klientam līguma noteiktajā periodā pa daļām jāiemaksā noteikta naudas summa. Parasti līgumus slēdz no 5-10 gadiem ar iespēju pagarināt un iespēju vienoties ar līguma darbības laiku uz 50 gadiem un līgumu neskar mantošanas tiesības. Anuitātes līgumā norādītā summa nonāk mantinieku rokās, ja ir nosauks labticīgais labuma guvējs.⁶⁴

Anuitāte līgumus iedala:

- Tūlītējais anuitātes līgums – šis līgums stājas spēkā ar noslēgšanas brīdi vai citā datumā pirmā gada ietvaros, un klients saņem ienākumus pēc grafika, kādu pats sastādījis. Laika posms var būt noteiktu gadu skaits vai viss mūžs, kā arī citas personas dzīves cikls. Šveices apdrošināšanas kompānija šajā laika posmā aprēķina katru maksājumu atkarībā no kopējās samaksātās summas.
- Atliktais vai mainīgais anuitātes līgums – šis līgums paredz pakāpenisku līdzekļu uzkrāšanu, veicot pakāpeniskas iemaksas, un līdzekļu izmaksu pēc noteikta laika. Laiku

⁶² **Bärners H.** *Šveices banku noslēpumi.* Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 162.lpp.

⁶³ turpat 162.lpp.

⁶⁴ **Gantenbein m., Mario A. Mata.** *Swiss Annuities and Life Insurance: Secure Returns, Asset Protection, and Privacy.* John Wiley & Sons, Switzerland, 2008. 42p

un biežumu līdzekļu izmaksai nosaka klients, un summu izmaksā pa daļām vai visu uzreiz.⁶⁵

Atliktā anuitātes līguma priekšrocības ir iespēja papildināt līguma summu, un apvienot procentus piemērojot samazinātu ienākuma nodokli. Mainīgās anuitātes ir noteikta ar apdrošinātāja kompānijas finansiālajām iespējām.

- Mainīgais līgums nodrošina iespēju mainīt:
 1. labuma guvējus;
 2. maksājuma grafiku;
 3. atliktās akumulācijas fāzes ilgumu.
- Fiksētais anuitātes līgums – ar šo līgumu ir iespējams precizēt ienākumus no investīcijas ar garantētu pamatsummas izmaksu. Izmaksu summas nosaka no piesaistītajām investīcijām, kas atrodas bankas kontā un ko pārvalda apdrošināšanas kompānija, personiskais aktīvu pārvaldnieks vai investīciju pārvaldnieks, kam dod norādes polises īpašnieks.⁶⁶

Portfelī ietver:

- hipotēkas;
- dārgmetālus;
- akcijas;
- fondus;
- valūtu grozu.⁶⁷

Fiksētās anuitātes gadījumā kompānijai jābūt drošības fondam, kas kalpo kā garantija kompānijas maksātspējai un tas tiek nošķirts atsevišķi, aizsargājot klientu aktīvus bankrota gadījumā.

Šveicē apdrošināšanas kompānijas nodrošina tūlītēju likviditāti jebkurā veidā pārstāvētam kapitālam. Daļu no līdzekļiem iespējams izņemt jebkurā brīdī bez soda sankcijām. Anuitātes līgumu var kādam aizdot, bet apdrošināšanas polise var kalpot kā ķīla.

Iegūt ienākumus no apdrošināšanas līguma var dažādos veidos. Apdrošināšanas kompānija garantē konkurētspējīgu procentu likmi un dividenžu ienākumus.

Dividendēm pastāv šādi piedāvājumi:

- lejupslīdošās dividendes;

⁶⁵ **Gantenbein m., Mario A. Mata.** *Swiss Annuities and Life Insurance: Secure Returns, Asset Protection, and Privacy.* John Wiley & Sons, Switzerland, 2008. 45p

⁶⁶ turpat 44.lpp.

⁶⁷ SWISS ANNUITIES. pieejams: http://www.swiss-annuity.com/php/what_we_do/swiss_insurance_consulting/what_we_do_insurance_annuities.php (skatīts 07.05.2015.)

- „jaunās dividendes”;
- dividendes ar vienādo maksājumu.

Anuitātes līgumu īpašnieku gūst peļņu arī no Šveices franka vai citas valūtas vērtības pieauguma. Šādā veidā pēdējos 30 gados anuitātes līgumos ieguldītā nauda nesa vairāk nekā 15 reizes lielāku papildus peļņu. Šveices likumi nodrošina polises turētājam aizsardzību pret kreditoriem. Anuitātes līgumu ar ieskaitīt ārzonu aktīvu aizsardzības trastā un radīt aktīviem lielāku aizsardzību.⁶⁸

Atverot prēmijas noguldījuma kontu, kas ir parasts bankas konts, un ir domāts regulārai noguldījumu noguldīšanai līdz sasniegta vajadzīgā summa. Konts ir Šveices frankos, tādejādi nodrošinot procentu ienākumus, un tas ir pakļauts Šveices slepenības likumam. Apdrošināšanas prēmiju izmaksā automātiski. Anuitātes līgumu var lauzt jebkurā laikā un par to netiek piemērotas soda sankcijas.

Ir vel citi apdrošināšanas polises un anuitātes līgumi kā:

- tītais uzkrājums;
- portfeļa parādzīme;
- uzkrājuma apdrošināšana;
- mūža apdrošināšana;
- polise ar fiksēto maksājumu;
- tūlītējo periodisko maksājumu anuitātes līgums;
- atlikto periodisko maksājumu anuitātes līgums.⁶⁹

1.7 Iespējas noguldīt naudu citās valstīs

Tās ir nodokļu patvēruma valstis, kuras cenšas stāties pretī organizācijām, kā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijai (OECD), kuras grib šo slepenību sagraut. Noguldītājs valstis var sakārtot pēc šādiem kritērijiem, izvēloties sev piemērotākos un svarīgākos:

- valsts atrašanās vietas;
- tiesību sistēmas;

⁶⁸ SWISS ASSET PROTECTION, pieejams: [http://www.swiss-annuity.com/php/what we do/swiss insurance consulting/what we do insurance annuities protection.php](http://www.swiss-annuity.com/php/what_we_do/swiss_insurance_consulting/what_we_do_insurance_annuities_protection.php) (skatīs 07.05.2015.)

⁶⁹ Bārners H. *Šveices banku noslēpumi*. Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 164.-167.lpp.

- banku darbības;
- slepenības un konfidencialitātes;
- investīciju iespējām;
- valdības attieksmes;
- biržas kontroles;
- politiskās stabilitātes;
- ekonomiskās stabilitātes;
- komunikācijas un transporta;
- nodokļu struktūras;
- valsts parakstītiem līgumiem.⁷⁰

Lihtenšteina

Šī valsts atrodas starp Austriju un Šveici, un ir politiski un ekonomiski stabila, un ir vecākā nodokļu patvēruma valsts, kuras pirmsākumi meklējami 20. gadsimta 20. gados. Tāpat kā Šveice ievēro stingru slepenību, ko var pārkāpt krimināllietas ierosināšanas gadījumā. Lihtenšteina lepojas ar savām 16 bankām, kas ir pieskaitāmas pasaules labākajām bankām. Šī bankas atrodas svarīgā finanšu centrā un nodokļu patvērumā. Kompānijas, kuru pastāvīgā adrese ir Lihtenšteina, nemaksā ienākuma nodokli par ārvalstīs gūtiem ienākumiem. Šī valsts ir populāra vieta holdinga kompānijām, kā arī mājvieta unikāliem uzņēmumiem, un privātajiem fondiem. Šī valsts nelokāmi atsakās pakļauties valstu un organizāciju spiedienam, un ir iekļuvusi OECD melnajā sarakstā. Lihtenšteina izmanto Šveices frankus kā valūtu.⁷¹

Austrija

Arī Austrija ir ar ilgstošām banku slepenības tradīcijām, un nodokļu patvēruma valsts. Šī valsts dominē kā svarīga naudas patvēruma vieta ar augstu banku slepenību, ko nav zaudējusi, pat pievienojoties Eiropas Savienībā 1995. gadā. Nav skaidrs cik ilgi Austrija spēs pretoties ES un OECD spiedienam. 1998. gadā parakstījusi MLAT un ir FATF locekle.⁷²

Panama

Panamā ir stabila demokrātija un brīva ekonomika. Šajā valstī pastāv vienas no senākajām nodokļu patvēruma iespējām pasaulē, kas aizsākās 20. gadsimta 20. gados, tāpat tas notika arī Lihtenšteinā. Panamai ir spēcīga banku slepenības jurisdikcija, kas ir tikpat spēcīga kā citās ārzonu valstīs. Panama ir lielisks nodokļu patvērums, kur ārzemniekiem nepiemēro uzņēmuma ienākuma vai personisko ienākuma nodokli. Panama ir populāra valsts jahtu un kuģu reģistrēšanā.

⁷⁰ turpat 195.lpp.

⁷¹ **Bärners H.** *Šveices banku noslēpumi.* Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 197.lpp.

⁷² turpat 200.lpp.

Panamā darbojas 2 valūtas, balboa un ASV dolārs.⁷³

Sentkitsa un Nevisa (Svētā Kristofera un Nevisas salas)

Nevisa ir pilnīgi neatkarīga salu valsts, ar aktīvu un iniciatīvas pilnu nodokļu patvērumu un modernu kooperatīvo un trasta jurisdikciju. Tās valūta ir Austrumkarību dolārs un ASV dolārs. Tā aizsargā ārzonu industriju un komerciju. Ir ļoti stingri banku likumi. Nevisa nav parakstījusi nevienu līgumu ar starptautiskajām organizācijām.

Nevisā pieejami:

- finansiālie pakalpojumi;
- biznesa atbalsta pakalpojumi;
- juridiskie pakalpojumi;
- ārzonu e-komercijas pakalpojumi.

Nevisa ir labākā vieta aktīvu aizsardzības trasta veidošanai. Nevisas Starptautiskā biznesa kompānija (IBC) var emitēt uzrādītāja akcijas, kuru īpašnieki var palikt anonīmi.

Nevisā var lēti noformēt otru pavalstniecību vai iegūt pilsonību. Ārzonu banku pakalpojumi Nevisā ir ierobežoti, bet viņu Finanšu ministrija veido labas izcilas attiecības ar Šveices baņķieriem Nevisas labā.

Alternatīvas valstis darbojas tāpat kā Šveice un tām ir savi slepenības likumi, ar ko piesaistīt investorus. Uz šīm valstīm tiek izdarīts spiediens, lai tās atslepenotu kontus un noguldītājus. Pasaulē pastāv daudz alternatīvu valstu Šveicei slepenības ziņā, bet banku uzraudzības un stabilitātes ziņā tām ir grūti pārspēt Šveices banku industriju.

⁷³ turpat 202.lpp.

2. NOGULDĪJUMU PIESAISTE UN UZRAUDZĪBA LATVIJĀ

2.1 Banku kontu veidi un to atvēršana Latvijas komercbankās

Latvijā pastāv daudzveidīgi kontu veidi, kas pārsvarā balstās uz vienkāršiem nosacījumiem. Konti ir apmēram vienādi kā privātpersonām tā uzņēmumiem un ir mazas atšķirības to nosacījumos. Un bankas pārsvarā piedāvā vienādus kontu veidus.

Pieejamie bankas kontu veidi Latvijā⁷⁴:

- Vienkāršais noguldījums – noguldījums ar noteiktu termiņu un nemainīgu procentu likmi.⁷⁵
- Īstermiņa noguldījums – procentu likmes nosaka katras darba dienas rītā. Noslēdzot īstermiņa depozīta līgumu, procentu likme ir nemainīga līdz termiņa beigām.⁷⁶
- Pilngadības depozīts – termiņdepozīts, kuru atvērt uz bērna vārda. Depozītu var papildināt ikviens – arī ģimenes draugi un paziņas. Noguldījumu banka izmaksās bērnam sasniedzot 18 gadu vecumu.⁷⁷
- Krājkonts – beztermiņa noguldījuma veids ar iespēju to papildināt un izņemt naudas līdzekļus 3 dienas iepriekš brīdinot banku.⁷⁸
- Vērtspapīru konts – nodrošina darījumus ar vērtspapīriem tos pārņemot un pārdodot.
- Darījumu konts – tas garantē drošību pircējam un pārdevējam, ka tiks izpildītas visas līgumā noteiktās prasības, ar šo kontu banka darbojas kā starpnieks pircēja un pārdevēja darījumā, ja kāds no līguma punktiem netiek izpildīts, puses saņem atpakaļ naudu un precī.
- kredītkartes konts – konts kas ir piesaistīts kredītkartei, kurā, ir komandējuma nauda vai nauda ikdienas tēriņiem.
- norēķinu konts – Bankas konts, kas paredzēts naudas uzglabāšanai, noguldīšanai, kā arī lai veiktu bezskaidrās naudas norēķinus.⁷⁹

⁷⁴ Autora apkopotu kontu veidi izpētot Latvijas komercbanku mājaslapas.

⁷⁵ Vienkāršais depozīts. pieejams: <http://www.seb.lv/lv/private/services/uzkrajumi-un-ieguldijumi/depoziti/vienkarsais-depozits/> (skatīts 22.05.2015.)

⁷⁶ Īstermiņa depozīts. pieejams: <http://www.seb.lv/lv/s/corporate/services/investments/deposits/term/short-term/?tarif=1> (skatīts 22.05.2015.)

⁷⁷ Pilngadības depozīts. pieejams: <http://www.seb.lv/lv/private/services/uzkrajumi-un-ieguldijumi/depoziti/pilngadibas-depozits/> (skatīts 22.05.2015.)

⁷⁸ Krājkonts. pieejams: <http://www.seb.lv/lv/private/services/uzkrajumi-un-ieguldijumi/krajkonts/> (skatīts 22.05.2015.)

⁷⁹ Akadēmiskā terminu datubāze. pieejams: <http://termini.lza.lv/term.php?term=nor%C4%93%C4%B7inu%20konts&list=nor%C4%93%C4%B7inu%20konts&lang=LV> (skatīts 22.05.2015.)

- uzkrājums ar apdrošināšanu – sastāv no līdzekļu uzkrājuma un dzīvības apdrošināšanas polises, kas ir ilgtermiņa uzkrājums uz vismaz 5 gadiem.⁸⁰
- seifi – vieta vērtslietu, zelta, dokumentu un citu materiālo vērtību glabāšanai.⁸¹
- privātie pensiju fondi – uzkrāto kapitālu var saņemt, pensiju plānā sasniedzot neietikto vecumu. Papildpensijas uzkrātais kapitāls ir atkarīgs no veiktajām iemaksām un to apjoma un gūtās peļņas. Pensiju plāniem nav paredzētas nekādas garantijas un, pasliktinoties situācijai, var zaudēt arī ieguldīto pamatsummas apmēru. Uzkrātos līdzekļus īpašnieka nāves gadījumā manto viņa mantinieki.⁸²

Salīdzinot kontu veidus ar Šveices banku piedāvātajiem, var secināt, ka Latvijā pastāv maz kontu veidu, un ir lielas izaugsmes iespējas Latvijas bankām piedāvāt savādākus un interesantākus kontu veidus saviem klientiem. Latvijā darbojošies noguldījumu veidi un to piedāvātās iespējas spēj maz uzrunāt noguldītājus, jo noguldītājiem tas neliekas izdevīgi vai parocīgi.

Dažādas bankas piedāvā dažādus veidus kā atvērt kontu bankā. Lai atvērtu kontu Latvijā ir konti, kur nav nepieciešams sākuma noguldījums, bet ja ir tad tas ir ļoti minimāls.

Kontu atvēršanas iespējas:

- atvērt bankas kontu ierodoties bankā ar pasi vai ID karti un aizpildot iesniegumu, bet citas bankas ir noteikušas vecuma ierobežojumu no cik gadiem var atvērt bankas kontu, un piedāvā katru nākamo kontu tajā pašā bankā atvērt ar internetbankas starpniecību.
- uzrakstot un nosūtīt elektronisku iesniegumu par konta atvēršanu un, lai saņemtu karti, jāierodas bankā ar pasi vai ID karti.

Iesniegumi parasti ir viegli saprotami un aizpildāmi un neprasa daudz laika.

konta atvēršana uzņēmumiem:

- LR Uzņēmumu reģistra izsniegtā reģistrācijas apliecība;
- Statūti vai nolikums;
- Uzņēmumu reģistra izsniegtā izziņa;
- Pārstāvja identitāti apliecinošs dokuments;
- Pārstāvības tiesības apliecinoši dokumenti.⁸³

⁸⁰ Vai ir vērts ieguldīt uzkrājošajā apdrošināšanā? pieejams: <http://www.naudaslietas.lv/2012/09/vai-ir-verts-ieguldit-uzkrajosaja-apdrosinasana/> (skatīts 22.05.2015.)

⁸¹ Individuālie seifi. pieejams: <http://www.citadele.lv/lv/private/deposits/safe/> (skatīts 22.05.2015.)

⁸² Privātie pensiju fondi. pieejams: <http://www.klientuskola.lv/lv/finansu-pakalpojumi/12-privatie-pensiju-fondi.html>, (skatīts 28.04.2015.)

⁸³ Konta atvēršanai iesniedzamie dokumenti. pieejams: <http://www.seb.lv/lv/s/corporate/services/accounts/currentaccount/documents/> (skatīts 07.05.2015.)

Uzņēmuma pārstāvim personīgi jāierodas bankā, lai atvērtu kontu.

Latvijas bankas nevērtē klienta reputāciju, bet Šveices bankām tas ir ļoti nozīmīgs faktors, kas ļauj saglabāt reputāciju, un Šveices bankas ar piesardzību attiecas arī pret politiski viegli ietekmējamām personām. Gan Latvijā, gan Šveicē ir viegli aizpildāmi iesniegumi konta atvēršanai un neaizņem daudz laika. Atverot kontu Šveicē, klientam ir jāpierāda naudas līdzekļu izcelsme, arī Latvijā ir šāda prasība, jo Latvijas bankas tāpat kā Šveices bankas īsteno „pazīsti savu klientu” politiku, un tā paredz noskaidrot attiecīgo informāciju par klientu.

„Pazīsti savu klientu” politika ir vērsta pret naudas atmazgāšanu un terorisma finansēšanu.

Banka „pazīsti savu klientu” principu īsteno sekojoši:

- Apkopo informāciju par klienta saimniecisko darbību vai personisko darbību kā arī naudas līdzekļu izcelsmi;
- ievāc informāciju par patieso labuma guvēju;
- uzrauga klienta darījumus kontā;
- veic klienta datu informācijas glabāšanu un aktualizāciju.⁸⁴

Pazīsti savu klientu princips darbojas visā pasaulē kā banku normāla prakse un likumos noteikts pienākums.

Abās valstīs informācija par klientu ir konfidenciāla, un banka to nedrīkst izpaust trešajām personām. Šveicē šī slepenība ir stingrāka, jo banka neizpauž informāciju par klientu, ja ārvalsts tiesa to pieprasīs, viņi sniedz informāciju tikai ar Šveices tiesas rīkojumu. Latvija izceļas ar to, ka nav nepieciešams liels sākuma noguldījums un pietiek ar mazu summu, lai varētu atvērt kontu un uzkrāt.

2.2 Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK)

Latvijā ar banku uzraudzību nodarbojas Finanšu un kapitāla tirgus komisija. FKTK ir autonoma valsts iestāde. Banku uzraudzība ir svarīga noguldītājiem, jo tā sniedz drošības sajūtu noguldītājiem. FKTK galvenais mērķis ir regulēt un pārraudzīt Latvijas banku, krājaizdevumu sabiedrību, apdrošināšanas sabiedrību darbību, nodrošinot godīgu konkurenci un caurspīdību banku darbībā.⁸⁵

FKTK uzdevumi :

⁸⁴ Kāpēc bankas jautā. pieejams:

https://www.swedbank.lv/files/pakalpojumi_privatpersonam/konti_un_maksajumi/kapec_banka_jauta_lv.pdf (skatīts 05.05.2015)

⁸⁵ Finanšu un kapitāla tirgus komisija. pieejams: <http://www.delfi.lv/temas/finansu-un-kapitala-tirgus-komisija-fktk/#ixzz3YhSPesOZ> (skatīts 10.05.2015.)

- uzrauga tirgus dalībniekus;
- veic tirgus dalībnieku licenzēšanu;
- izstādāt likumus un regulas, un pilnveidot tās;
- garantiju sistēmas darbības nodrošināšana;
- sabiedrības informēšana par notiekošo;
- sabiedrības izglītošana;
- veikt statistikas apkopošanu;
- statistikas publicēšana par bankām un finanšu sektoru;
- starptautiski koordinētu projektu realizēšana;
- banku uzraudzība un sankciju piemērošana pārkāpumu gadījumos;
- konsultēt iedzīvotājus par finanšu jautājumiem;
- sadarboties ar citām valstīm cīņā ar noziedzīgu līdzekļu legalizāciju.⁸⁶

FKTK uzrauga tikai licenzētas finanšu iestādes un aizstāv patērētāju intereses pret bankām.

FKTK funkcijas:

- regulēt finanšu un kapitāla tirgu;
- licencēšanas kārtības noteikšana;
- kvalifikācijas un atbilstības prasību noteikšana;
- apkopot un publicēt informāciju;
- pētīt un analizēt tirgus attīstību.⁸⁷

Salīdzinot abu valstu finanšu sektora uzraugošās iestādes, Šveices finanšu tirgus uzraudzības iestāde sastāv no vairākām profesionālām un pieredzējušām organizācijām un tai notiek pašregulācija, bet Latvijas FKTK ir pakļauta Eiropas regulām un to ieviešanai un uzraudzībai. Abās valstīs ir stingras prasības no bankām un to darbību, kā arī stingra uzraudzība. FKTK arī var atņemt licenci bankai par saistību nepildīšanu un nepakļaušanos tai.

2.3 Noguldījumu apdrošināšana Latvijā

Noguldījumu garantiju fonds garantē noguldījuma atlīdzības izmaksu līdz 100 000 EUR. No visiem kontiem neatkarīgi no tā veida, bankas bankrota gadījumā.

Noguldījumu garantiju fonds aizsargā noguldītājus un uzrauga, lai varētu veikt atlīdzību noguldītājiem bankas bankrota gadījumā. Fondā darbojas Latvijā reģistrētas bankas, un tā pārraudzību, uzkrāšanu un izmaksu uzrauga FKTK. Ja fondā nepietiek, līdzekļu tad atlīdzības

⁸⁶ Kas ir FKTK? pieejams: <http://www.lbta.lv/kas-ir-fktk> (skatīts 10.05.2015)

⁸⁷ Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums. pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=8172> (skatīts 10.05.2015.)

tiek segtas no budžeta līdzekļiem. Līdzekļi fondam tiek uzkrāti ar noguldījumu pieskaitītāju ceturkšņa maksājumiem. Noguldījumiem ārvalstu bankās attiecas tās valsts garantiju sistēma, kurā tā ir reģistrēta.⁸⁸

Ja noguldītājam ir, vairāki konti bankā tos saskaita kopā un uzskata kā vienu un izmaksā atlīdzību līdz 100 000 eiro.

Noguldījuma garantiju fonda līdzekļus veido:

- bankas maksājumi likumā noteiktā kārtībā
- vienreizēja iemaksa ko veic no valsts budžeta
- vienreizēja iemaksa ko veic Latvijas Banka⁸⁹

Bankai viena mēneša laikā pēc licences saņemšanas jāveic noguldījums 1,5 % eiro apmērā no sākotnējā kapitāla, vēlāk reizi ceturksni 0,5% no garantēto noguldījuma apjoma vidējā atlikuma. Banku veiktie maksājumi noguldījumu fondā skaitās kā banku izdevumi.

Garantēto atlīdzību neizmaksā par:

- banku un krājaizdevu sabiedrību veiktajiem noguldījumiem
- finanšu iestāžu veiktajiem noguldījumiem
- pašvaldību veiktajiem noguldījumiem
- noguldījumi ar individuāli noteiktu procentu likmes apmēru
- līdzekļi kas atbilst noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem
- noguldījumiem, kuri veido bankas pašu kapitālu
- privāto pensiju fondu veiktajiem noguldījumiem
- alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku veiktajiem noguldījumiem⁹⁰

Maksājumus Noguldījumu garantiju fondā neveic par:

- banku, krājaizdevu sabiedrību noguldījumiem;
- finanšu iestāžu veiktajiem noguldījumiem;
- pašvaldību veiktajiem noguldījumiem;
- apdrošināšanas kompāniju veiktajiem noguldījumiem;
- privāto pensiju fondu veiktajiem noguldījumiem;
- bankas emitētiem vērtspapīriem, kuru termiņš pārsniedz 1 gadu.⁹¹

⁸⁸ Noguldījumu garantiju fonds. pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/klientu-aizsardziba/garantiju-fondu-darbiba/noguldijumu-garantiju-fonds/2011-05-09-par-ngf.html> (skatīts 23.04.2015.)

⁸⁹ Noguldījumu garantiju fonds. pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/klientu-aizsardziba/garantiju-fondu-darbiba/noguldijumu-garantiju-fonds/2011-05-09-par-ngf.html> (skatīts 23.04.2015.)

⁹⁰ Noguldījumu garantiju likums. pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=48457> (skatīts 24.04.2015.)

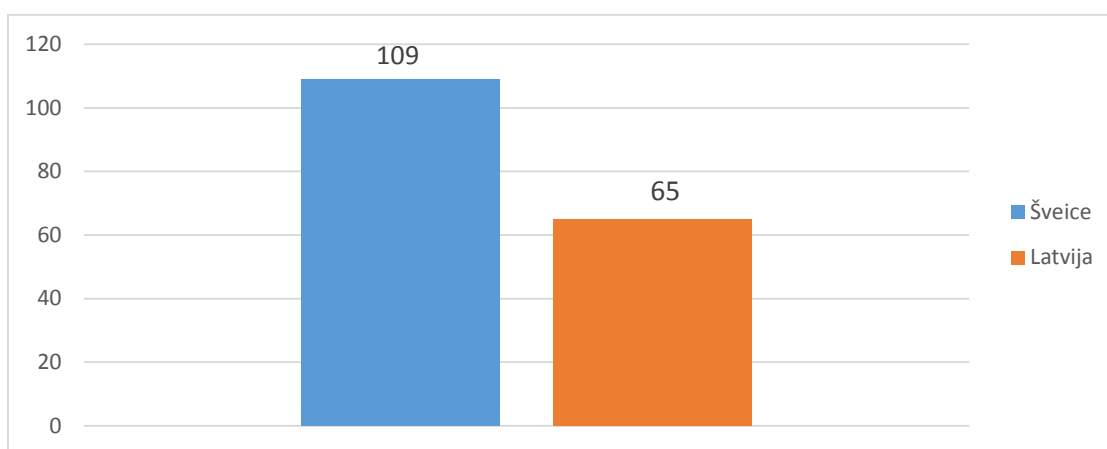
⁹¹ turpat

Salīdzinot ar Šveici, izmaksājamā summa ir līdzīga, ko izmaksā bankas bankrota gadījumā, un samaksas kārtība arī. Pamatā tā ir vienāda, jo to reglamentē starptautiskas banku direktīvas. Abas valstis cenšas ievērot šīs direktīvas un ieteikumus.

3. ŠVEICES UN LATVIJAS KOMERCBANKU SALĪDZINĀJUMS

3.1 Šveices un Latvijas komercbanku rādītāju salīdzinājums

Šveices bankas vienmēr ir izcēlušās ar savu kompetenci finanšu sektorā. Šajā nodaļā tiks apskatīti visas banku nozares rādītāji abās valstīs un salīdzināti, lai varētu novērtēt, cik liela ir Šveices finanšu sistēma un noguldījumu apjoms salīdzinot ar Latviju. Abās valstīs ir lielas un spēcīgas bankas, bet noguldītājus uz Šveices bankām vilina banku slepenības politika, un klienti līdz ar to mazāk uzmanības pievērš procentu likmes lielumam. Šveicē arī ir saistošākas investīciju iespējas, noguldot un uzkrājot līdzekļus, kā arī lielāka drošība par bankas darbību un uzraudzību.

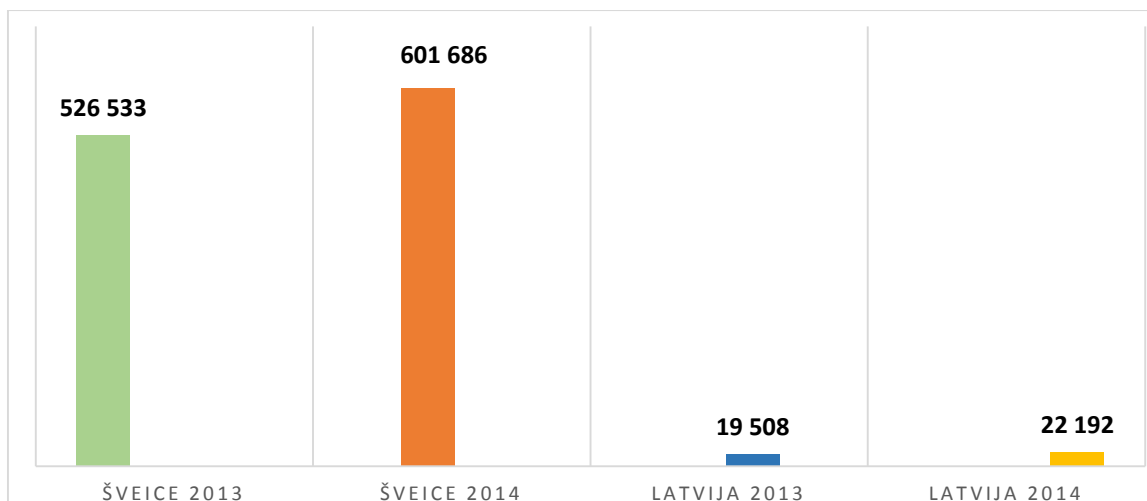
3.1 att. Banku vidējais likviditātes rādītājs Šveicē un Latvijā % 2014. gads^{92 93}

Šveices bankām ir izcils likviditātes rādītājs 109%, bet Latvijai 65% un tas arī ir labs banku likviditātes rādītājs, kas ir virs Eiropas vidējā. Ja no Šveices bankas ieguldītāji vēlētos izņemt naudu, tad banka varētu šo pieprasījumu izpildīt un nebankrotēt. Likviditāti vērtē noguldītāji, meklējot vietu naudas noguldījumam, jo tā norāda, cik lielā mērā var uzticēties bankai. Šveices bankām ir stingras prasības attiecībā uz likviditātes nodrošināšanu un tāpēc tās izvēlas liels noguldītāju skaits. Vairums Šveices banku pat ir sasniedzis bez grūtībām 130% likviditāti, kas ir ļoti labs rādītājs.

⁹² TECHNICAL NOTE—STRESS TESTING THE BANKING SYSTEM. pieejams:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2014/cr14267.pdf> (skatīts: 09.05.2015.)

⁹³ BANKU DARBĪBA LATVIJĀ 2014. GADĀ. http://fktk.lv/texts_files/0_FKTK_prezentacija2015.pdf (skatīts 09.05.2015.)

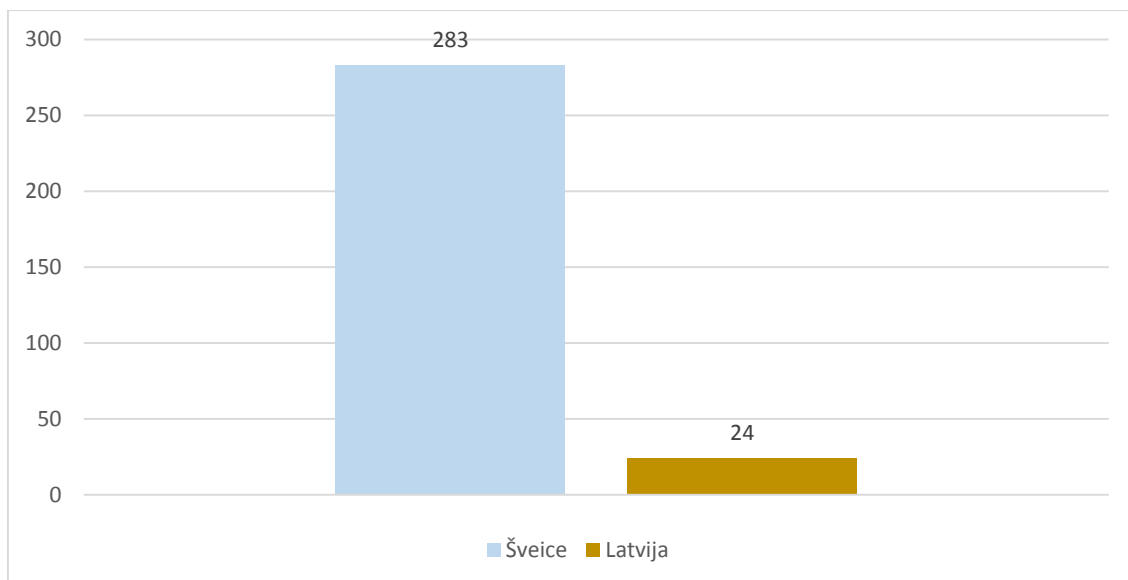

3.2 att. Noguldījumu apjoms Šveices un Latvijas bankās 2013. Un 2014. Gadā milj. EUR^{94 95}

Kā varam redzēt grafikā noguldījumu apjoms Šveicē ievērojami pārsniedz noguldījumu apjomu Latvijā. Tas ir izskaidrojams ar to, ka Šveicē ir trešais lielākais finanšu centrs pasaulē un Šveicē darbojas banku slepenības politika, kas neizpauž noguldītāja identitāti un neļauj kreditoriem tikt pie klientu līdzekļiem, kā arī ļoti spēcīga un uzticama banku sistēma. Latvijā noguldījumu apjoms arī palielinās, bet, salīdzinot ar Šveici tas ir ļoti niecīgs. Daudzi Šveices noguldītāji Šveici izmanto par vietu, kur paslēpt līdzekļus un optimizēt nodokļus, kā arī veikt investīcijas un pelnīt lielāku kapitālu ar ko Šveice ir ļoti atpazīstama. Līdz ar mazajām procentu likmēm cilvēki nav ieinteresēti noguldīt naudu Latvijas bankās. Un ir piesardzīgāki vērtējot banku, kurā glabāt līdzekļus, jo domā par drošību un bankas stabilitāti, un pētījumi ir pierādījuši, ka cilvēki labāk izvēlas naudu investēt biznesā vai turēt mājās, jo ir lielāka drošība. Latvijā ir liela ēnu ekonomika, un tādejādi, lai izvairītos no varas iestāžu uzmanības un jautājumiem par naudas izcelsmi, to izvēlas nenoguldīt bankā.

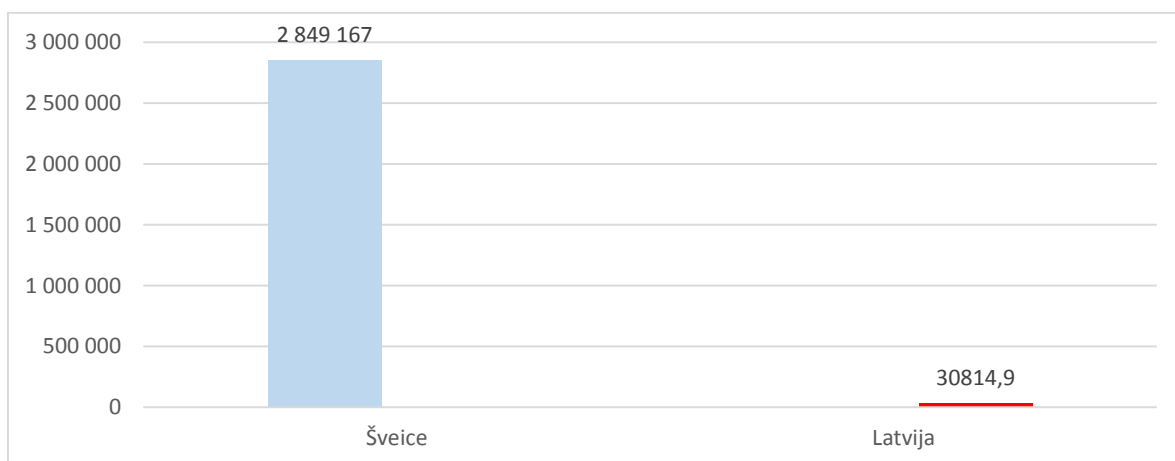
⁹⁴ 2014. gads. pieejams: http://fktk.lv/lv/statistika/kreditiestades/ceturksna_parskati/2014-05-10_banku_darbiba_latvija_2014_gada_1_ceturksni/ (skatīts 10.05.2015.)

⁹⁵ Liabilities. pieejams: <http://www.snb.ch/ext/stats/banken/ch/pdf/deen/Stat18.pdf> (skatīts 10.05.2015.)

3.3 att. Banku skaits Šveicē un Latvijā 2014. gadā^{96 97}

Šveices banku skaits ievērojami pārsniedz Latvijas banku skaitu. Šveicē darbojas 283 bankas, kamēr Latvijā tikai 24. Šveicē tāpat kā Latvijā ir liels skaits ārvalstu banku un to pārstāvniecību. Jau kopš senatnes Šveice lepojas ar savu banku vēsturi un stabilitāti un banku bankroti ir ļoti reta parādība, tāpēc to skaits tikai palielinās. Latvijas tirgus bankām ir par mazu, un daudzas bankas jau ir aizgājušas prom no Latvijas un ir arī ļoti nepatīkamas bankrota procedūras. Šveice ir pievilcīgāka vieta gan noguldītājiem, gan bankām jo tur darbojas stingra banku uzraudzība un sen izkopti banku likumi. Šveicē notiek daudzu banku apvienošanās, kā rezultātā tās paliek lielākas un spēcīgākas. Šveices IKP lielāko daļu veido ar banku darbību saistīti līdzekļi, un tas ir galvenais Šveices ienākumu gūšanas avots.

3.4 att. Šveices un Latvijas banku pasīvi kopā 2014. gadā milj. EUR^{98 99}

⁹⁶ Facts & Figures. pieejams: http://www.swissbanking.org/en/facts_figures.htm (skatīts 11.05.2015.)

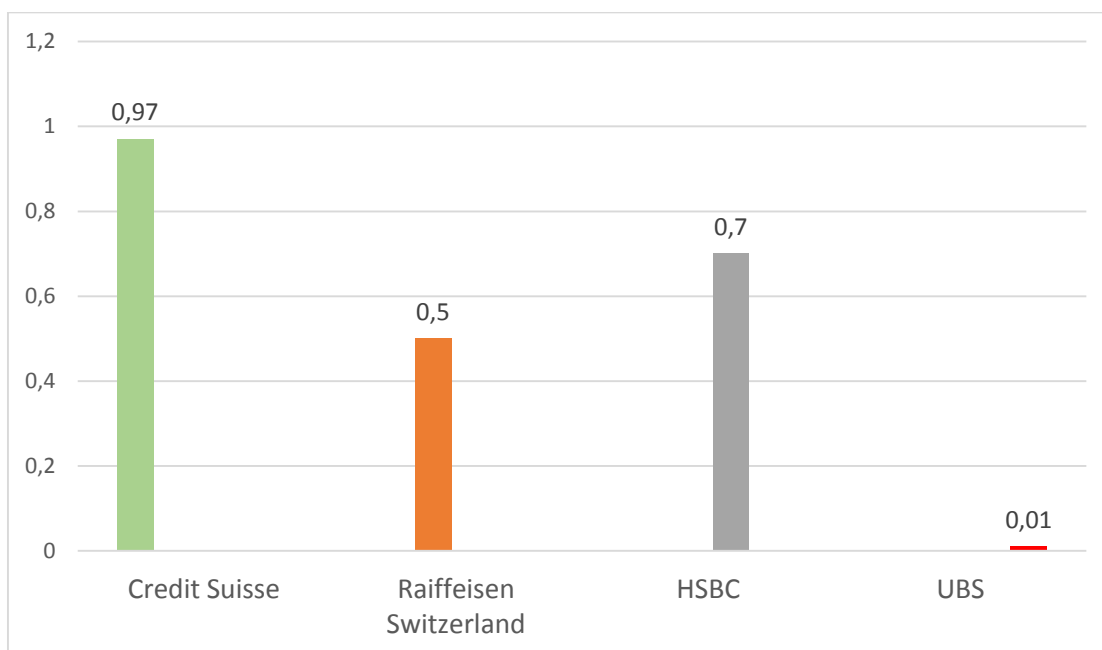
⁹⁷ Banku sektors skaitļos. pieejams: <http://bankasoc.lv/lv/statistika/> (skatīts 11.05.2015.)

⁹⁸ Pasīvi. pieejams: <http://bankasoc.lv/lv/statistika/pasivi.html> (skatīts 11.05.2015.)

⁹⁹ Balance sheet total. pieejams: <http://www.snb.ch/ext/stats/banken/ch/pdf/deen/Stat01.pdf> (skatīts 11.05.2015.)

Salīdzinot Šveices un Latvijas banku, kopējos pasīvus, var novērot, ka Šveicei ir ļoti daudz noguldītāju un to apmērs ir nesalīdzināmi lielāks nekā Latvijā. Šveicē banku pasīvi sastāda 2 849 167 miljonus eiro bet Latvijā tikai 30814,9 miljonus eiro, kas ir 1% no Šveices kopējiem pasīviem. Kā rezultātā bankas investē noguldītāju līdzekļus un gūst stabilus ienākumus no noguldītajiem līdzekļiem. Šveicē ir sena banku darbības vēsture un tā ir pazīstama visā pasaulē kā uzticama vieta naudas līdzekļu glabāšanai un uzkrāšanai, jo bankas ir stabilas un gandrīz visu šo laiku ir iztikušas bez bankrotiem. Latvijā bankrotējot bankām, cilvēku uzticība bankām samazinās un tie rūpīgāk izvēlas naudas glabāšanas veidu un vietu, jo gūta rūgta pieredze saistībā ar banku darbību.

Šveices nacionālajai bankai, samazinot likmes līdz negatīviem procentiem, kad noguldītājs maksā noguldīt naudu bankā, ir bankas kas piedāvā pozitīvas procentu likmes ar iespēju perioda laikā likmei konstanti pieaugt. Noguldīto līdzekļu aizplūšana no bankām nenotiek, jo pārvietot līdzekļus uz citu vietu izmaksā dārgāk un klienta valsts valdībai varētu rasties jautājumi par līdzekļu izcelsmi, tāpēc klienti ir gatavi maksāt bankām, lai tās turētu viņu naudu. Šveices bankas ir „pārāk lielas” lai bankrotētu.

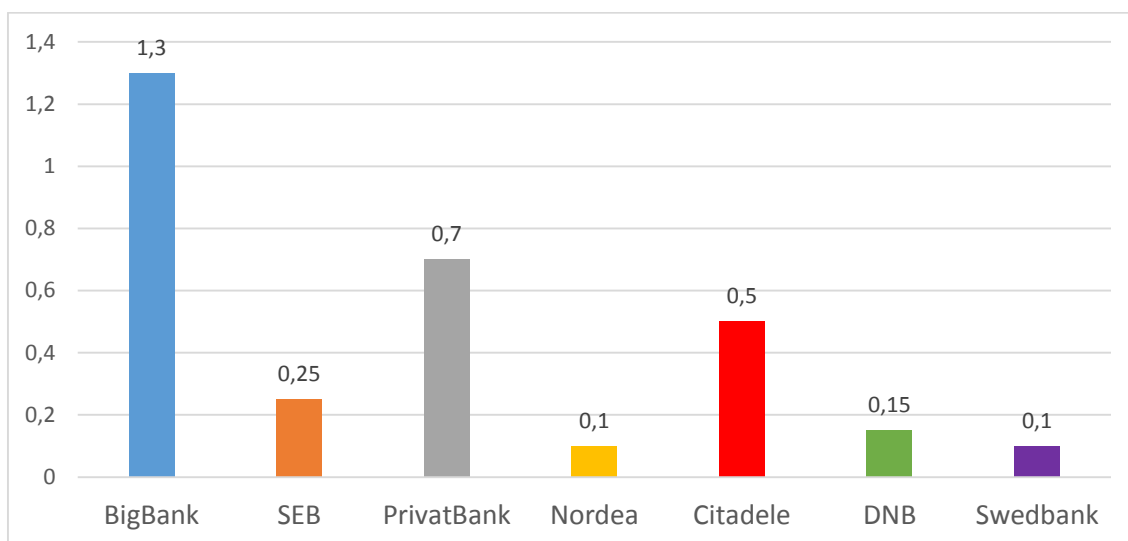

3.5 att. **Noguldījumu procentu likmes Šveices bankās uz 12 mēnešiem (%), 2015. gada aprīlis**¹⁰⁰

Lielākā daļa Šveices banku neatklāj procentu likmes, jo to izvērtē individuāli ar klientu. Divām Šveices lielākajām bankām Credit Suisse un UBS ir ļoti atšķirīgas procentu likmes noguldījumiem, Credit Suisse procentu likme noguldījumiem uz 1 gadu ir 0.97% bet UBS

¹⁰⁰ Switzerland rates. pieejams: <http://switzerland.deposits.org/> (skatīts 11.05.2015.)

0.01%. Procentu likmes visā Eiropas Savienībā ir zemā līmenī, jo Eiropas centrālā banka palielināja naudas daudzumu apgrozībā ar mērķi palielināt Eiropas labklājības un attīstības līmeni un mazliet upurējot eiro vērtību.

3.6 att. **Noguldījumu procenti eiro Latvijas bankās, uz 12 mēnešiem (%), 2015. gada aprīlis¹⁰¹**

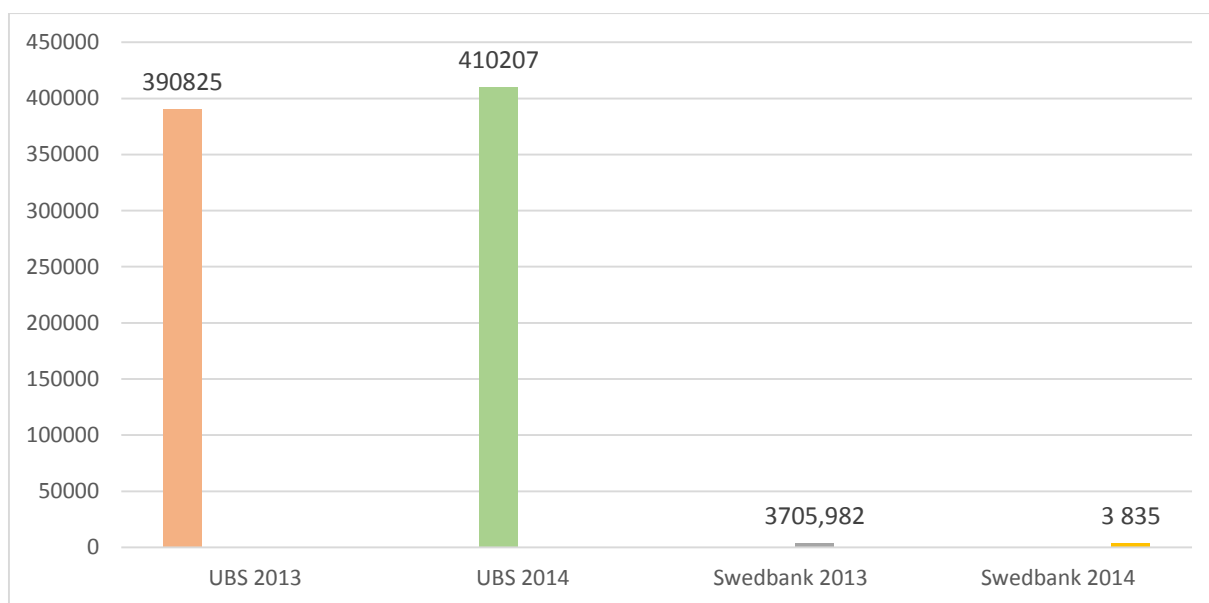
Procentu likmes Latvijas bankās ir ļoti atšķirīgas, tās svārstās no 0,1% līdz 1,3%. Ja bankai vajadzīga nauda kredītu izsniegšanai, tad tā palielinot procentu likmi, piesaista noguldītājus ar noguldījumiem. Pašreizējā procentu likmju apmērā nav izdevīgi naudu noguldīt bankās, jo inflācija nopelnītos procentus nodzēš. Bigbank uzsvāru liekot uz kredītu izsniegšanu, palielinājusi procentu likmi, kamēr pārējās bankas uz kreditēšanu raugās piesardzīgi.

Šveices banku industriju salīdzinot ar Latvijas var redzēt, ka Šveice ir piesaistījusi milzīgu noguldītāju aktīvu daudzumu, kamēr Latvijas banku kopējais pasīvu apjoms ir sastāda tikai 1% no Šveices banku pasīvu apmēra. Banku procentu likmes ir līdzīgas un atšķiras atkarībā no bankas un tās darbības virziena, un bankas darbības mērķiem. Šveices bankām ir krietni lielāks vidējais likviditātes rādītājs, kas Latvijas gadījumā ir salīdzinoši mazs, jo FKTK prasība nav pārāk augsta, bet Šveicē bankas uzraugošās institūcijas pieprasa, lai tas būtu liels un bankas būtu likvīdas. Banku skaits ir krietni lielāks Šveicē, jo tā ir arī piemērota vieta ārvalstu bankām, dēļ tā kā tur darbojas slepenības likums, kas attiecas arī uz ārzemju filiālēm. Noguldījumu apjoms Šveicē krietni pārsniedz noguldījumu apjomu Latvijā. Šveice piesaista noguldītājus ar savu banku stabilitāti un drošību, kā arī slepenības likums arī ir par labu Šveicei. Latvijā arī ir noguldījumu pieaugums attiecībā pret iepriekšējo gadu un salīdzinot ar Šveici, tas ir niecīgs.

¹⁰¹ Autora izveidots vadoties pēc komercbanku mājaslapās pieejamās informācijas

3.2 UBS (Šveice) un Swedbank (Latvija) banku salīdzinājums

Tiek salīdzināta Šveices UBS banka un Latvijas Swedbank. Abas bankas ir valstu lielākās bankas un pilda nozīmīgu funkciju valstu ekonomiskās. Bankas ir uzticamas ar labu slavu un stabilitāti. Šīs bankas ir universālās bankas un sniedz visa veida pakalpojumus, un ir filiāles visur pasaulē. Bankas pārvalda lielu daļu no savas valsts iedzīvotāju naudas, un tās ir līderi savā valstī.

3.7 att. Noguldījumi UBS un Swedbank 2013. un 2014. gadā milj. EUR^{102 103}

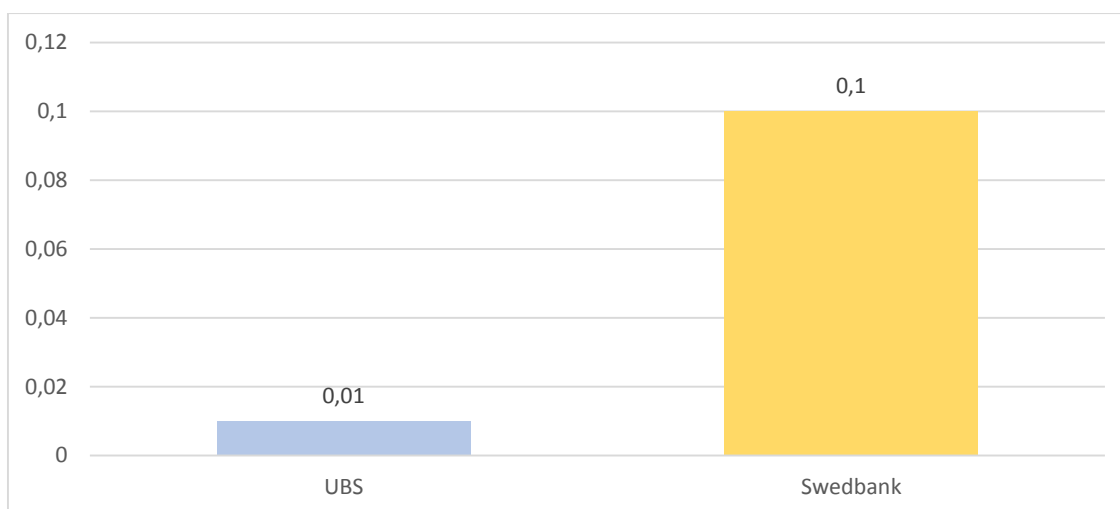
Šveices UBS bankā noguldījumi 2014. gadā sasniedz 410 207 miljonus eiro bet Latvijas Swedbank 3835 miljonus eiro. UBS bankā atrodas ļoti liela daļa Šveices un pasaules naudas un šī banka ir ar senu un stabilu vēsturi. Slepenības politikas dēļ Šveices banka ir pievilcīgāka nekā Latvijā esošā Swedbank. Abām bankām salīdzinot ar 2013. gadu, ir pieauguši noguldījumu apjomi. Šis grafiks parāda, cik liela ir Šveices banka, salīdzinot ar Latvijas lielāko banku, un noguldījumu tirgus Šveicē ir viens no pieprasītākajiem. Latvijā mazliet baidās no bankām, jo ir piedzīvoti banku bankroti un cilvēki ir zaudējuši naudu. Noguldījumu apjoms ar katru gadu turpina pieaugt abās valstu bankās, un tas liecina, ka cilvēki domā par nākotni un vēlas uzkrāt savus līdzekļus.

¹⁰² Swedbank AS Konsolidētie un bankas finanšu pārskati par 2014. gadu. pieejams:

https://www.swedbank.lv/files/par_swedbank/gada_parskati/swedbank_gada_finansu_parskats_2014_lv.pdf (skatīts 11.05.2015.)

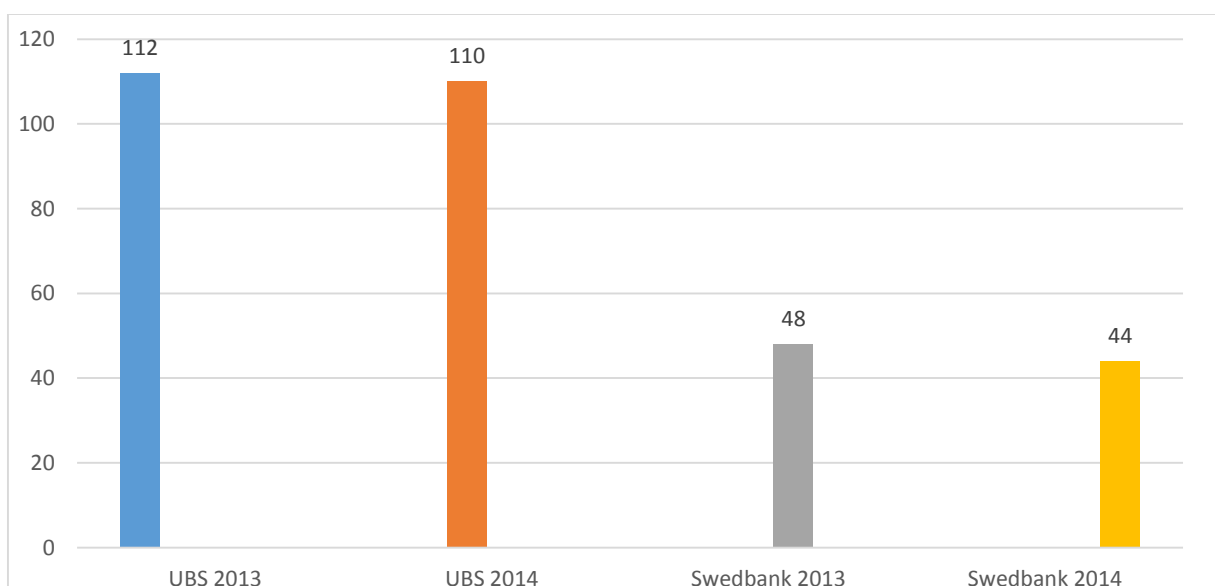
¹⁰³ Annual Report 2014. pieejams:

https://www.ubs.com/global/en/about_ubs/investor_relations/annualreporting/2014.html (skatīts 11.05.2015.)

3.8 att. UBS un Swedbank noguldījumu procentu likmes 12 mēnešiem

Swedbank noguldījumu likme ir krietni augstāka nekā UBS bankai. Banku noguldījumu likmes iekāmē pieprasījums pēc kredītiem un centrālās bankas noteiktā likme. Šveices bankai UBS nav grūtību piesaistīt noguldītājus un tā var atļauties minimālu procentu likmi, kā arī noguldītāji ir tendēti ieguldīt investīciju produktos, kur ir lielāka peļņa.

3.9 att. Likviditātes rādītājs UBS un Swedbank par 2013. un 2014. gadu (%)^{104 105}

Likviditātes rādītājs atspoguļo bankas spēju norēķināties ar klientu ārkārtas gadījumos. Jo lielāks šis rādītājs, jo labāk banka to spēj izpildīt. Abu banku likviditātes rādītāji ir nedaudz samazinājušies 2014. gadā, salīdzinot ar 2013. gadu. Šveices bankas likviditātes rādītājs 2014. gadā bija 110% un tas ir izcils rādītājs, jo liecina, ka banka bez problēmām spētu norēķināties krīzes situācijas gadījumā. Tas ir mazliet virs valsts vidējā rādītāja, kas ir vērtējam pozitīvi.

¹⁰⁴Swedbank gada finanšu pārskats. pieejams:

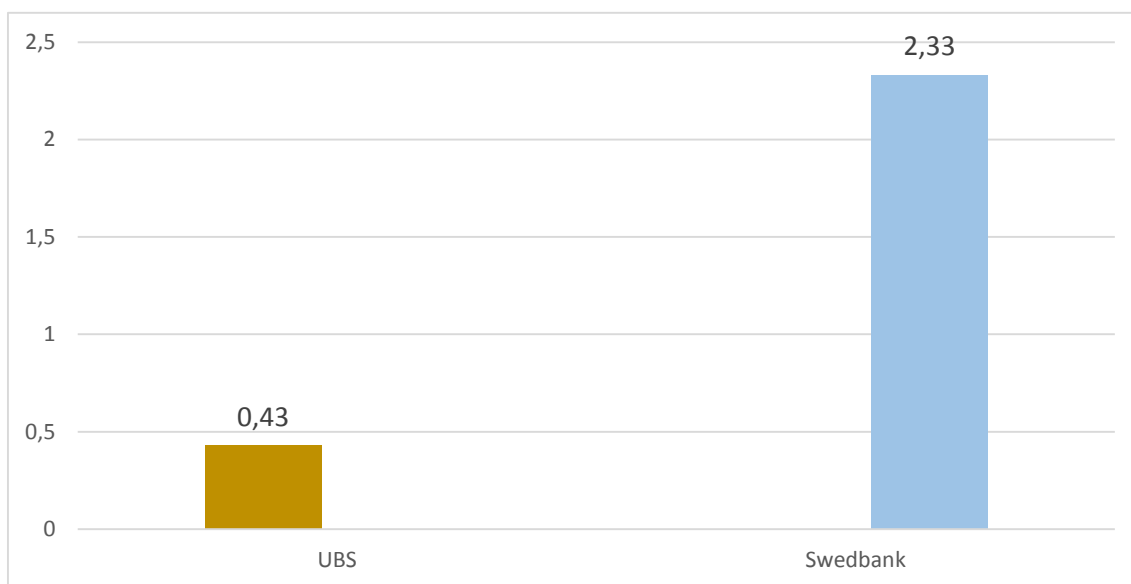
https://www.swedbank.lv/files/par_swedbank/gada_parskati/swedbank_gada_finansu_parskats_2014_lv.pdf (skatīts 11.05.2015.)

¹⁰⁵ Annual reports. pieejams:

http://www.ubs.com/global/en/about_ubs/investor_relations/annualreporting/2014.html (skatīts 11.05.2015.)

Swedbank likviditātes rādītājs ir krietni mazāks, kas 2014. gadā bija 44%. Salīdzinot ar Latvijas banku vidējo likviditātes rādītāju kas ir 65% tas ir zem nozares vidējā kā arī bankai krīzes apstākļos būtu grūtības norēķināties ar klientiem. Latvijā likviditātes rādītājs Swedbank ir FKTK noteikts, ka tas nedrīkst būt zem 30% robežas. Šveices bankas lepojas ar savu augsto likviditāti, un uzraugošās institūcijas rūpīgi seko, lai kritēriji būtu uzpildīti.

Kapitāla atdeves rādītājs sniedz informāciju, kā banka iegulda līdzekļus, kas saņemti no noguldītājiem.

3.10 att. ROA, UBS un Swedbank 2014. gads, %^{106 107}

Šis rādītājs ir ļoti svarīgs, jo norāda uz aktīvu pārvaldīšanas efektivitāti. UBS bankai šis rādītājs ir 0,43% bet Swedbank 2,33%, kas ir krietni lielāks nekā UBS bankai. Šis rādītājs ir atkarīgs no bankas izvēlētā biznesa modeļa un tā rezultātā var atšķirties.

UBS un Swedbank kredītreitingi

Kredītreitings parāda bankas spēju norēķināties ar kreditoriem, kā arī norāda uz finansiālo uzticamību, un tos apkopo 3 kredītreitingu aģentūras (Standard & Poor's, Moody's, un Fitch). Šīm kredītreitingu aģentūrām katrai ir savi kritēriji, nosakot reitingus un vērtējot banku darbību, katra aģentūra izvēlas savus kritērijus. Šie novērtējumi periodiski mainās. Ir dažādi kredītreitingu veidi un pie tiem pievienotie rādītāji.

¹⁰⁶ Banku kompass. pieejams: FKTK.lv (skatīts 12.05.2015.)

¹⁰⁷ UBS Group Return on Assets. pieejams: https://ycharts.com/companies/UBS/return_on_assets (skatīts: 12.05.2015.)

UBS Standard&Poor's kredītreitings par 2008, 2011, 2014 gadiem^{108 109}

Standard & Poor's	Gads, kad piešķirts	Reitings
Īstermiņa kredītreitings	2008	A-1
Ilgtermiņa kredītreitings	2011	A
Individuālais kredītreitings	2014	a-

Standard&poor kredītreitingu aģentūra UBS bankas ilgtermiņa kredītreitingu novērtējusi, ka tā spēj izpildīt finanšu saistības, bet kā risks ir, ka to ietekmē ekonomisko apstākļu izmaiņas. Īstermiņa kredītreitings ir novērtēts viss augstāk, un tas liecina, ka tā atbilst visām finansiālajām prasībām. Kopumā kredītreitingu aģentūra banku novērtējusi pozitīvi, un ka tā atbilst finansiālajām prasībām.

Swedbank Standard&Poor's kredītreitings par 2008, 2011, 2014 gadiem^{110 111}

Standard & Poor's	Gads, kad piešķirts	Reitings
Īstermiņa kredītreitings	2008	A-1
Ilgtermiņa kredītreitings	2011	A+
Individuālais kredītreitings	2014	a

Swedbank bankai kredītreitingu aģentūra ilgtermiņā kredītus novērtējusi pozitīvi, un tā spēs pildīt saistības un īstermiņa kredīti ir novērtēti ļoti augstu un ar pozitīvu perspektīvu nākotnē. Kopumā banka novērtēta labi, un spēs pildīt uzliktās saistības.

Salīdzinot UBS un Swedbank kredītreitumus ko uzrādījusi Standard & Poor's kredītreitingu aģentūra, abas bankas ir novērtētas ar A līmeņiem, kas ir labs rādītājs un liecina par banku spēju pildīt finanšu saistības, bet ir jūtīgas pret ekonomisko apstākļu izmaiņām. Swedbank šajā vērtējumā ir labāka nekā UBS banka.

¹⁰⁸ Credit ratings. pieejams: http://www.ubs.com/global/en/about_ubs/investor_relations/debt/ratings.html (23.04.2015.)

¹⁰⁹ Rating. pieejams: <https://swedbank.com/investor-relations/debt-investor/rating/index.htm> (skatīts 23.04.2015.)

¹¹⁰ Credit ratings. pieejams: http://www.ubs.com/global/en/about_ubs/investor_relations/debt/ratings.html (23.04.2015.)

¹¹¹ Rating. pieejams: <https://swedbank.com/investor-relations/debt-investor/rating/index.htm> (skatīts 23.04.2015.)

Moody's kredītreitingi UBS bankai par 1998 un 2012. gadu^{112 113}

Moody's	Gads, kad piešķirts	Reitings
Īstermiņa noguldījumi	1998	P-1
Īstermiņa parādi	1998	P-1
Ilgtermiņa senjoru noguldījumi	2012	A2
Ilgtermiņa noguldījumi	2012	A2
Sākotnējais kredīta novērtējums	2012	Baa2

Kredītaģentūra Moodys novērtējusi UBS banku kā vidēju kredītrisku, ar risku ar noteiktām spekulatīvām iezīmēm, kā arī lielisku spēju norēķināties ar klientiem.

Moody's kredītreitingi Swedbank par 2009, 2012, 2014 gadiem^{114 115}

Moody's	Gads, kad piešķirts	Reitings
Ilgtermiņa noguldījumi	2009	A1
Īstermiņa noguldījumi	2012	P-1
Sākotnējais kredīta novērtējums	2014	Baa1

Kredītaģentūra Moodys novērtējusi Swedbank banku kā vidēju kredītrisku, ar risku ar noteiktām spekulatīvām iezīmēm, kā arī lielisku spēju norēķināties ar klientiem.

Abām bankām kredītreitingu aģentūra Moody's ir novērtējusi īstermiņa noguldījumus ar pozitīvu perspektīvu. Ilgtermiņa noguldījumu novērtējums ir labāk UBS bankai. Sākotnējais kredīta novērtējums ir labāks Swedbank. Pēc Moodys novērtējuma abas bankas ir diezgan spēcīgas ar labiem kredītreitingu novērtējumiem un ar spekulāciju risku.

¹¹² Credit ratings. pieejams: http://www.ubs.com/global/en/about_ubs/investor_relations/debt/ratings.html (23.04.2015.)

¹¹³ Rating. pieejams: <https://swedbank.com/investor-relations/debt-investor/rating/index.htm> (skatīts 23.04.2015.)

¹¹⁴ turpat

¹¹⁵ turpat

Fitch kredītreitings UBS bankai par 2011 un 2013. gadu^{116 117}

Fitch	Gads, kad piešķirts	Reitings
Īstermiņa reitings	2011	F1
Ilgtermiņa reitings	2011	A
Dzīvotspējas reitings	2013	a

Kredītaģentūras Fitch skatījumā UBS bankai ilgtermiņa reitings ir novērtēts ar augstu kredīta kvalitāti un ar zemu risku. Īstermiņa reitings ir novērtēts ar F1, kas liecina par augstāko īstermiņa kredītu kvalitāti, un ar augstu kredītu nākotni. Dzīvotspējas reitings ir noteikts, ar augstu fundamentālo kredītu kvalitāti, un tai nebūs nepieciešama palīdzība, lai tā izvairītos no defalta.

Fitch kredītreitings Swedbank par 2011, 2012, 2014. gadiem^{118 119}

Fitch	Gads, kad piešķirts	Reitings
Īstermiņa reitings	2011	F1
Dzīvotspējas reitings	2012	a+
Ilgtermiņa reitings	2014	A+

Kredītaģentūras Fitch skatījumā Swedbank bankai ilgtermiņa reitings ir novērtēts ar augstu kredīta kvalitāti un ar zemu risku, kā arī ar pozitīvu perspektīvu nākotnē. Īstermiņa reitings ir novērtēts ar F1, kas liecina par augstāko īstermiņa kredītu kvalitāti, un ar augstu kredītu nākotni. Dzīvotspējas reitings ir noteikts, ar augstu fundamentālo kredītu kvalitāti, un tai nebūs nepieciešama palīdzība, lai tā izvairītos no defalta, kā arī ir ar pozitīvu perspektīvu nākotnē.

Kredītreitingu aģentūra Fitch kredītreitings abām bankām ir diezgan līdzīgi, bet Swedbank ir novērtēti ar pozitīvu perspektīvu. Abas bankas Fitch skatījumā ir stabilas un spēs izvairīties bez citu palīdzības no defalta. Swedbank ir reitings ir novērtēti ar pozitīvu perspektīvu nākotnē, kas ir pozitīvi vērtējams.

Salīdzinot UBS un Swedbank kredītreitings var secināt, ka abas bankas ir diezgan stabilas un ar labiem kredītreitingsiem visu trīs kredītreitingsu aģentūru skatījumā. Banku lielums neietekmē izredzes tikt novērtētam sliktāk, un abām bankām pastāv riski un tās var ietekmēt

¹¹⁶ turpat

¹¹⁷ turpat

¹¹⁸ Credit ratings. pieejams: http://www.ubs.com/global/en/about_ubs/investor_relations/debt/ratings.html (23.04.2015.)

¹¹⁹ Rating. pieejams: <https://swedbank.com/investor-relations/debt-investor/rating/index.htm> (skatīts 23.04.2015.)

ekonomiskās situācijas izmaiņas. Abas bankas kredītreitingu kontekstā ir konkurētspējīgas un ar labām izaugsmes iespējām. Šie labie novērtējumi sniedz lielāku drošības sajūtu noguldītājiem un sekmē uzticību bankām, tādējādi, piesaistot noguldītājus.

Abas bankas ir ar stabilu darbību un perspektīvu nākotni. Šveices UBS banka ir ar ļoti labu likviditāti un spēj to nodrošināt ilgtermiņā. Swedbank likviditāte ir salīdzinoši krietni mazāka, un ja iestājas ekonomiskās situācijas pasliktināšanās, tai radīsies grūtības norēķināties ar klientiem, bet UBS banka to spēs bez grūtībām. Kredītreitingu aģentūras abas bankas vērtē diezgan pozitīvi un daudz neatpaliek viena no otras. Procentu likme noguldījumam lielāka ir Swedbank nekā UBS, un UBS banka vairāk tiecas, ka klients noguldīs tās stabilitātes un lieluma, kā arī slepenības politikas dēļ, un tādēļ likmi var turēt zemu, bet likmes lielumu vel iespaido Šveices nacionālās bankas noteiktā negatīvā likme, un tas dod papildus iemeslu likmei būt ļoti mazai. Noguldījumu apmērs arī Šveices UBS bankā ir krietni lielāks nekā Latvijas Swedbank, kas salīdzinoši ar UBS banku irniecīgs, jo Šveices bankām darbojas slepenības likums, kā rezultātā noguldījumu apjoms ir krietni lielāks, kā arī bankas darbinieki ir tendēti, lai klients gūst vislabāko apkalpošu un konsultāciju, kā arī peļņas iespējas. UBS bankas noguldītāji meklē drošu vietu saviem noguldījumiem un banku ar ļoti labu stabilitāti.

UBS un Swedbank ir pozitīvs aktīvu atdeves rādītājs, kas nozīmē, ka bankas cenšas rīkoties gudri ar noguldītāju līdzekļiem un likt tiem pelnīt. Nav vispārzināms standarts kādam jābūt tā lielumam, bet pozitīvs rādītājs nozīmē, ka ir laba aktīvu pārvaldība.

4. PĒTĪJUMU UN EKSPERTA VIEDOKĻA APKOPOJUMS PAR NOGULDĪJUMIEM LATVIJĀ UN IETEIKUMI LATVIJAS KOMERCBANKĀM

4.1 Pētījumi par noguldījumiem Latvijā (2014. gads)

Pētījumā tika aptaujāti 1005 cilvēki vecumā no 18 līdz 74 gadiem, lai noskaidrotu iedzīvotāju viedokli par noguldījumiem Latvijā, ko īstenoja SKDS 2014. gada decembrī.

Pētījumā secināts, ka 59% iedzīvotāju vēlas savus brīvos finanšu līdzekļus ieguldīt peļņu nesošā investīcijā. 21% iedzīvotāju labprāt naudu tur mājās, nekā nogulda bankās, jo procentu likmes noguldījumiem ir ļoti zemas, un cilvēkiem nav intereses dēļ pāris eiro noguldīt naudu uz gadu bankā, tāpat 34% iedzīvotāju uzskata, ka naudu turēt mājās ir drošāk nekā bankā, kas ir attiecināms ar nesenajiem banku krīzes gadījumiem, kad cilvēki zaudēja ieguldīto naudu, un zaudēja uzticību bankām. Iedzīvotāji kā ieguldījuma veidu izmanto nekustamo īpašumu, jo tā ir droša un stabila investīcija, un tādu viedokli pauž 33% aptaujāto iedzīvotāju.¹²⁰

Pēc pētījuma datiem var secināt, ka iedzīvotāji ir gatavi noguldīt brīvos naudas līdzekļus, bet bankas piedāvā ļoti mazas procentu likmes, ka cilvēki nevēlas noguldīt bankās, un labāk tur mājās vai bankas kontā. Samazinoties izsniegto kredītu apjomiem, arī pieprasījums pēc noguldītāju līdzekļiem kļuvis mazāks un līdz ar to arī procentu likmes. Iedzīvotāji būtu gatavi ieguldīt darījumos ar lielāku risku un saņemt peļņu.

Kāds cits pētījums, ko pasūtīja FKTK kurš veikts 2014. gada 1. ceturksnī. Aptaujāti 1 000 Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem, par „Latvijas iedzīvotāju attieksmi pret brīvo līdzekļu ieguldīšanu” liecina, ka 70% aptaujāto iedzīvotāju grib būt droši, ka ieguldītie līdzekļi ir drošībā, un netiks zaudēti. Iedzīvotāji arī būtu gatavi arī ieguldīt ilgtermiņā ar nelielu, bet drošu peļņu, ko apgalvoja 51% no aptaujātajiem iedzīvotājiem. Iedzīvotājiem ir svarīga bankas drošība un tā ir svarīgāka nekā peļņa, jo iedzīvotāji ir kļuvuši uzmanīgāki, noguldot naudu, un vēlas drošību. Brīvos līdzekļus 44% no aptaujātajiem ieguldītu savā biznesā, kas ir riskanti, bet ir iespēja nopelnīt vairāk, bet 40% respondentu noguldītu bankās, jo bankās ir mazāks risks. Dārgmetāliem kā ieguldījumam priekšroku dotu 18% no aptaujātajiem, kas ir

¹²⁰ Latvijas iedzīvotāji domā, ka naudu izdevīgāk "krāt zeķē", nevis noguldīt bankā. pieejams: <http://www.kasjauns.lv/lv/zinas/193255/latvijas-iedzivotaji-doma-ka-naudu-izdevigak-krat-zeke-nevis-noguldit-banka> (skatīts 15.05.2015.)

diezgan samērā droša investīcija, jo dārgmetālus ir viegli pārvērst naudā, un tiem saglabājas vērtība vai labākajā gadījumā krietni pieaug.¹²¹

Iedzīvotāj vēlētos ieguldīt, bet bankās procentu likmes pat nesedz inflāciju, un sanāk, ka inflācija visu peļņu apēd, vai pat paliek vel mazāk nekā sākumā ieguldīja, ja inflācija ir lielāka par procentu likmi.

Ja bankām būtu nepieciešams piesaistīt noguldītājus, tas būtu vienkārši izdarāms, paaugstinot procentu likmi, jo Latvijā daudzi iedzīvotāji izvēlas nenoguldīt naudas līdzekļus un turēt mājās, un tad iedzīvotāji būtu motivētāki tos noguldīt. Ir cilvēki, kuri nevēlas noguldīt, jo naudas izcelsme ir nelegāla, un tādā gadījumā to naudu tur mājās.

4.2 FKTK eksperta viedoklis par noguldījumiem un uzraudzību Latvijā

Izstrādājot bakalaura darbu, autors veica interviju ar FKTK ekspertu par noguldījumu piesaisti un uzraudzību Latvijā, lai gūtu informāciju par pašreizējo situāciju Latvijā, un uzdeva šādus jautājumus, uz kuriem FKTK eksperts sniedza atbildes.

Intervijas laikā tika uzdoti šādi jautājumi:

- 1.Kāpēc Latvijā ir liels apjoms nerezidentu noguldījumu?
- 2.Kas nerezidentus šeit piesaista noguldīt līdzekļus?
- 3.Cik efektīga ir cīņa ar naudas atmazgāšanu caur bankām?
- 4.Kāpēc nerezidentu noguldījumi ir liels risks bankām?
- 5.Vai FKTK sadarbojas ar citām valstīm/institūcijām, lai varētu veikt cīņu ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju?
- 6.Vai bankām vairāk nav aktuāli uz šodienu piesaistīt noguldītājus (zemi noguldījumu procenti)?
- 7.Kāpēc palielinās noguldījumu apjoms, ja procentu likmes bankās ir mazas?
8. Vai krājaizdevu sabiedrības ir nopietns konkurents bankām?
- 9.Vai bankas ir kļuvušas stabilākas un drošākas, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem?

Uz jautājumiem tika sniegtas atbildes:

1. „Latvijas banku sektoru varam iedalīt divos segmentos - uz vietējo tirgu orientētās bankas un uz nerezidentu biznesu orientētās bankas, kas pamatā nodarbojas ar nerezidentu naudas plūsmas apkalpošanu.”¹²²

¹²¹ Latvijas iedzīvotāju attieksme pret brīvo līdzekļu ieguldīšanu ir piesardzīga. pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/publikacijas/pazinojumi-masu-informacijas-l/2014/1331-2014-07-11-latvijas-iedzivotaju-attieksme-pret-brivo-lidzeklu-ieguldisanu-ir-piesardziga.html> (skatīts 15.05.2015.)

¹²² FKTK eksperta atbilde uz autora intervijas jautājumiem

2. „Nerezidentu apkalpošana ir būtiska Latvijas banku darbības daļa jau kopš 1990. gadu vidus, ko sākotnēji pamatā noteica mūsu valsts ģeogrāfiskais izvietojums, iespējas klientiem saņemt pakalpojumus krievu un angļu valodā, kā arī salīdzinoši moderni un kvalitatīvi pakalpojumi par pieejamu cenu. Liela nozīme ir arī Eiropas Savienības standartiem atbilstošam banku regulējumam un politiskajai stabilitātei.”¹²³

3. „Katram no banku biznesa modeļiem ir savi ieguvumi un iespējamie riski un no uzraudzības viedokļa svarīgi, lai bankas šos riskus apzinās un veic atbilstošus pasākumus to pārvaldībai. Jāuzsver, ka Latvijā ir ieviesti starptautiskajiem standartiem atbilstošas prasības un tiesību akti, kas ir, vērsti uz visu veidu risku ierobežošanu, t.sk. ar nerezidentu biznesu saistīto risku ierobežošanu.

Kas attiecas tieši uz nerezidentu noguldījumu naudas plūsmas apkalpošanu, Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK), ir ieviesusi speciālu pasākumu kopumu to pārraudzībai. Uz nerezidentu biznesu orientētām bankām tiek noteiktas paaugstinātas individuālas kapitāla pietiekamības prasības, kā arī paaugstināts individuāls likviditātes līmenis atbilstoši katras bankas biznesa modelim. Tiek veikta tirgus dalībnieku pastāvīga uzraudzība un notiek regulāras pārbaudes.

Latvijā prasības, kas ir jāievēro bankām, nosaka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums. Likums paredz, ka katrai bankai ir jāizveido pēc iespējas drošākā iekšējās kontroles sistēma, kas maksimāli nodrošina, ka tiek novērsti mēģinājumi iesaistīt banku, tā saucamajos, naudas atmazgāšanas darījumos. Tas nozīmē, ka bankai ir jāizstrādā sava iekšējā aizdomīgo un neparasto darījumu atklāšanas kārtība, ņemot vērā savas darbības specifiku. Gan pirms sadarbības uzsākšanas, gan visa sadarbības laikā bankai nepārtraukti, jāseko līdzi savu klientu aktivitātēm, gūstot pietiekamu pārliecību par darījumu likumīgumu.

Mūsu kā uzrauga uzdevums ir sekot līdzi, lai šī bankas sistēma ir pietiekami efektīva un kvalitatīva, lai pasargātu banku no iesaistes aizdomīgajos darījumos. Mēs skatāmies, lai bankas nepārtraukti pilnveidotu savas iekšējās kontroles sistēmas atbilstoši starptautiskajiem standartiem un labākai praksei. Ja FKTK pārbaudē konstatē pārkāpumus, attiecīgi lejam par sankciju piemērošanu - var būt gan naudas sodi, gan papildu pienākumi iekšējās kontroles sistēmas efektivitātes uzlabošanai.

Latvijā ir ieviesti starptautiskiem standartiem atbilstoši normatīvie akti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā, ko atzinīgi novērtējuši starptautiskie eksperti, t.sk., Eiropas Padomes Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas

¹²³ FKTK eksperta atbilde uz autora intervijas jautājumiem

novēršanas ekspertu komiteja (MoneyVal)), kas 2014. gadā atzinīgi novērtēja Latvijas iestāžu ieguldīto darbu un panākto progresu šajā jomā pēdējo divu gadu laikā.”¹²⁴

4. „Piesaistot nerezidentu līdzekļus, risks, ka banka var tikt iesaistīta darījumos, kas saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu, ir salīdzinoši lielāks. Līdz ar to bankām šādiem klientiem ir jāvelta lielāka uzmanība (piemēram, jāiegūst vairāk informācijas gan par klientu, gan tā veiktajiem darījumiem, gan naudas līdzekļu izcelsmi u.c.).”¹²⁵

5. „Informācijas apmaiņas nolūkos uzraudzības vajadzībām saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu FKTK aktīvi sadarbojas arī ar ārvalstu uzraudzības iestādēm, regulāri sūtot un saņemot informācijas pieprasījumus.”¹²⁶

6. un 7. „Zemo procentu” periods nav būtiski ietekmējis banku spēju piesaistīt noguldījumus - gan 2014. gadā, gan arī šogad vērojams pakāpenisks noguldījumu pieaugums kā Latvijas rezidentu, tā arī nerezidentu segmentos. Noguldījumu pieaugums atbilst iepriekšējo gadu tendencēm, t.sk. kopējā nerezidentu noguldījumu apmēra pieauguma tendence nav būtiski mainījusies. Nerezidentu noguldījumu apjomu ietekmē gan notikumi citu valstu finanšu sektoros, gan arī Latvijas banku pakalpojumu piedāvājums.”¹²⁷

8. „KKS segments Latvijā aizņem salīdzinoši nelielu daļu no finanšu sektora - aptuveni 0.05% no kopējiem finanšu sektora aktīviem. Pašlaik Latvijā darbojas 32 KKS, kas pilda savā veidā pašpalīdzības kases funkciju - piedāvā finanšu risinājumus (aizdevumus, noguldījumus u.c.) kādam noteiktam iedzīvotāju lokam, kas ir vienas KKS biedri. To darba mērķis atšķirībā, piemēram, no bankas darbības ir nevis pēc iespējas lielākas peļņas gūšana akcionāru labā, bet gan izdevīgu pakalpojumu sniegšana tās biedriem.”¹²⁸

9. „Raksturojot situāciju banku sektorā, varam uzsvērt, ka, neskatoties uz zināmu nenoteiktību ģeopolitiskajā situācijā un ekonomiskajā izaugsmē, aizvadītajā gadā bankas turpināja iepriekšējos gados uzņemto kursu uz attīstību, uzlabojoties galvenajiem banku darbības rādītājiem. Arī šī gada pirmā ceturkšņa tendences liecina par mērenu attīstību banku sektorā. Tomēr ārējie riski veicina pietiekami piesardzīgu skatu uz nākotnes attīstību un izaugsmes iespējām. Tāpēc gan uzrauga, gan tirgus dalībnieku uzmanības centrā arī šogad paliek atbilstoša risku pārvaldīšana un banku spēja noturēt stabilus darbības rādītājus.”¹²⁹

¹²⁴ FKTK eksperta atbilde uz autora intervijas jautājumiem

¹²⁵ FKTK eksperta atbilde uz autora intervijas jautājumiem

¹²⁶ FKTK eksperta atbilde uz autora intervijas jautājumiem

¹²⁷ FKTK eksperta atbilde uz autora intervijas jautājumiem

¹²⁸ FKTK eksperta atbilde uz autora intervijas jautājumiem

¹²⁹ FKTK eksperta atbilde uz autora intervijas jautājumiem

Pēc FKTK eksperta domām Latvijā ir laba banku uzraudzība un tās ir atbilstošas Eiropas standartiem, kas arī ir viens no kritērijiem nerezidentu noguldījumu piesaistē. FKTK aktīvi sadarbojas ar citām valstīm, un tiek pozitīvi vērtēta cīņā ar naudas atmazgāšanu no Eiropas komitejas puses.

Autors piekrīt FKTK eksperta viedoklim par banku uzraudzību un cīņu ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kas ir ļoti liels riska faktors bankām Latvijā, kas nodarbojas ar nerezidentu noguldījumu apkalpošanu. Latvijas bankas ir iesaistītas kā starpnieki daudzās naudas atmazgāšanas tiesas prāvās, un tas liedz šaubīties par uzraudzības kvalitāti vai banku ieinteresētību ievērot visus likumus un procedūras.

4.3 Ieteikumi Latvijas komercbankām no Šveices banku prakses

Šveice ir pasaules trešais lielākais finanšu centrs, kur tās bankas pārvalda 36 triljonus privāto aktīvu no 90 triljoniem, ko pasaulē pārvalda kopā. Šveice ir vadošais naudas un aktīvu patvērums. Šveicē ir minimāla ekonomiskā kontrole un zema inflācija, kas pasaulē reti sastopama. Iedzīvotājiem atsakoties iestāties ES, saglabāja stipru finanšu pozīciju, kā arī augstus banku darbības standartus. Pasaules valstu monetāro krīžu laikā Šveices bankās palielinājās darījumu apjomi, kas liecina par banku stabilitāti un drošību. Šveices bankām ir priekšrocības saskaņā ar Banku slepenības likumu. Noguldītāji meklē slepenību, mieru, drošību, stabilitāti un pieredzējušus finanšu ekspertus, ko piedāvā Šveices bankas.

Šveice ir ļoti labs piemērs banku sistēmas uzraudzībai un noteikto likumu ievērošanā, Latvijā arī bankas cenšas ievērot FKTK izvirzītos nosacījumus un noteikumus. Šveices franks ir ļoti spēcīga un droša valūta, kas dod valstij un bankām stabilitāti. Latvijā ir daudzi noguldītājiem sāpīgi banku bankroti, tas nozīmē, ka netiek pienācīgi uzraudzīta banku darbība un finansiālais stāvoklis. Šveicē strādā profesionāli banku darbinieki, un tie nodrošina klientam labvēlīgus nosacījumus un padomus. Latvijā bankās profesionālu darbinieku skaits ir mazāks. Šveices bankas saviem klientiem spēj piedāvāt daudzveidīgus produktus un nodrošināt augstu banku likviditāti, ar ko Latvijas bankas neizceļas un uzraugošās institūcijas uz to stingri neuzstāj. Šveicē darbojas banku pašregulācijas sistēma un valdība tajā nejaucas, un tiek noteiktas stingras prasības ikvienai Šveicē esošai bankai. Šveice nav iestājusies ES un tādēļ viņu neietekmē ES noteiktās regulas un likumi. Tādā veidā Šveice saglabā banku slepenības un klientu neizpaušanas politiku. Ir valstis, kuras izvēlējās arī īstenot savās bankās slepenības politiku un piesaistīt noguldījumus no nerezidenti.

Latvijā arī ir liels skaits nerezidentu noguldījumu un tas liecina, ka ārzemju noguldītājiem liekas piemērotas Latvijas bankas savu līdzekļu glabāšanai. Latvijā arī dzīvo liels

skaits krievvalodīgo nepilsoņu un tie varētu daļēji veidot nerezidentu noguldījumu struktūru. Nerezidentu noguldījumu lielais īpatsvars dod bankām lielāku risku un samazina to drošību uzraugošo iestāžu acīs. Pēdējos gados nerezidentu noguldījumiem ir tieksme samazināties, kas ir vērtējams pozitīvi. Šveicē arī ir ļoti liels nerezidentu noguldījumu skaits, un viņi uz tā pelna. Šveice labāk māc diversificēt riskus, kas saistīti ar nerezidentu noguldījumiem, jo ar tiem nodarbojas diezgan ilgi un ir uzkrājuši pieredzi. Latvijas bankām vajadzētu prasīt padomu Šveices pieredzējušiem baņķieriem un bankām, kā labāk diversificēt riskus, un kā mazināt nerezidentu noguldījumu risku pret bankām. Latvijā salīdzot ar Šveici, darbojas diezgan vienkāršs banku bizness, jo banku produkti nav ar specifiskām iespējām noguldītājiem, salīdzinot, ka Šveicē piedāvā noguldījuma kontu ar kredītu, kas Latvijā nav pieejams. Šveice piedāvā tādas noguldījumu veidus, ko Latvijas lielākā daļa banku nespēj piedāvāt vai nevēlas piedāvāt. Latvijas bankām kļūstot piesardzīgākām kredītu izsniegšanā, tām ir samazinājusies vajadzība pēc noguldījumiem, ar ko finansēt tos.

Šveice arī cīnās pret naudas atmazgāšanu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kas ir uzlabojis banku tēlu citu valstu acīs, jo iepriekš tika saistītas ar lielu risku par to, ka Šveicē saistībā ar slepenības likumu to ka ir viegli īstenot naudas atmazgāšanu.

Abas valstis cenšas savu banku nozari padarīt spēcīgāku un aizvien piemērotāku noguldījumiem, īstenojot un ieviešot likumus un regulas, kas palīdz valstu un uzraugošo institūciju sadarbībā, kā arī daloties pieredzē.

SECINĀJUMI

1. Šveicē darbojas spēcīgas komercbankas, kuras pārvalda 40% no visā pasaulē pieejamā kapitāla.
2. Banku darbība tiek ļoti strikti uzraudzīta un ir stingras prasības attiecībā uz likviditātes lielumu, kam jābūt 100% apmērā, un bankas to cenšas nodrošināt.
3. Šveicē pastāv banku pašregulācija, kas sevi ir, pierādījusi diezgan ilgi, un darbojas ļoti efektīvi.
4. Ir ļoti plašs noguldījumu kontu klāsts, un ar tiem saistītās iespējas, jo noguldījuma konts var kalpot kā ķīla, ņemot kredītu.
5. Šveices bankām ir noteikta ļoti stingra slepenības politika, un neviens nevar uzzināt par konta atrašanos Šveicē.
6. Šveices bankas nepakļaujas ārvalstu banku spriedumiem, un nesniedz tām informāciju, bet, ja to pieprasa Šveices tiesa, tad informācija tiek sniegta.
7. Iemesli noguldīt naudu Šveicē ir saistīti ar to, ka ir „Banku slepenības likums” un neviens neuzzina par līdzekļiem, kas atrodas tur, tā ir laba vieta kur noguldīt naudu, lai pat ģimenes locekļi vai draugi neuzzina par tās eksistenci, kā arī tā ir ļoti laba iespēja, lai paglābtos no kreditoru prasībām, jo kreditori noguldītajiem līdzekļiem klāt tikt nevar.
8. Šveicē darbojas universālās bankas, kas piedāvā visus banku sniegtos pakalpojumus.
9. Divas lielākās Šveices bankas UBS un Credit Suisse ir vienas no lielākajām bankām pasaulē, un tām ir pārstāvniecības visā pasaulē.
10. Bankas Šveicē bankrotē ļoti reti, jo tās tiek stingri uzraudzītas un ir noteiktas stingras prasības un likumi, kas bankām jāpilda.
11. Bankas kontu Šveices bankā var atvērt arī ar salīdzinoši maziem noguldījumiem, bet ir privātās bankas, kas kontu bankā atver ja noguldījuma summa ir ap 1 000 000 eiro.
12. Šveice cīnās pret naudas atmazgāšanu un bankas piekopj „Zini savu klientu” politiku, kas tik izmantota arī Latvijā.
13. Bankas konta atvēršanas gaita Šveicē ir tāda pati, kā jebkurā citā bankā, jo ir nepieciešams uzrādīt personu apliecinošu dokumentu un pierādīt līdzekļu izcelsmi.
14. Šveices baņķieri ir ļoti kompetenti finanšu lietās, un ieteiks labāko veidu, kā investēt un nopelnīt ar mazāku risku un lielāku peļņu, viņi strādā klienta labā, un uzklausa tā prasības un vēlmes.
15. Latvijā, lai atvērtu kontu bankā nav nepieciešams liels sākuma noguldījums, kas salīdzinot ar Šveici, ir ļoti labi.

16. Šveicē ir zema inflācija, apmēram 2%, kas šo valsti padara par labu noguldījumu vietu, jo inflācija neapēd nopelnītos procentus.
17. Šveices bankas nevar nonākt grūtībās, jo valdības inspektori pārbauda finanšu pārskatus, tādējādi garantējot drošību noguldītājiem.
18. Šveice ir ļoti labs piemērs banku uzraudzībā, un tur darbojas banku pašregulācija, kas jau ir sevi pierādījusi simtiem gadu.
19. Bankām Šveicē ir ļoti labs likviditātes rādītājs, kas ir 100% un pat sasniedz vairākus simtus procentu, un tas liecina, ka bankas ekonomiskās situācijas pasliktināšanās gadījumā, varētu norēķināties ar noguldītājiem bez problēmām, un turpināt darboties.
20. Šveices bankas piedāvā numurētus kontus, lai klients gūtu lielāku anonimitāti, ja dati par klientu tiek nozagti, vai veikts kiberuzbrukums bankai, klients tiek pasargāts no tā ka var uzzināt kam pieder konts, un klienta vārdu bankā zina ierobežots skaits cilvēku.
21. Latvijā ir stingra banku uzraudzība no FKTK puses, un bankas cenšas respektēt tās norādījumus.
22. Abās valstīs ir noguldījumu garantijas, kas ir 100 000 eiro, ko klients saņem bankas bankrota gadījumā.
23. Latvijas banku skaits, salīdzinot ar Šveicē esošajām ir diezgan neliels, jo Latvijā nav vietas tirgū daudz bankām.
24. Kredītreitingu aģentūras abu valstu lielākās bankas ir novērtējušas pozitīvi, kas dod noguldītājam lielāku drošības sajūtu.
25. Abu valstu bankās vidējās noguldījumu likmes ir zemas, un pēc pētījuma rezultātiem var secināt, ka Latvijas iedzīvotāji izvēlas naudu glabāt mājās, nekā noguldīt bankā, banku kredītu izsniegšanas apjomi ir nelieli un tāpēc nav nepieciešams piesaistīt noguldītāju naudu ar lielākām procentu likmēm.
26. Latvijā pastāv divu veidu bankas, tās kas ir, vairāk vai mazāk ir, orientētas uz vietējo tirgu, un bakas kas apkalpo nerezidentus.
27. Zemās procentu likmes nav ietekmējušas noguldījumu apjomu bankās, un tie turpina pieaugt.
28. Bankas kas nodarbojas ar nerezidentu noguldījumiem tiek īpaši uzraudzītas no FKTK puses, lai izslēgtu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas iespēju,

PRIEKŠLIKUMI

1. FKTK informēt sabiedrību par to ka viņu noguldījumi ir drošībā un komercbankas tiek stingri uzraudzītas, paaugstināsies uzticība bankām, un tas piesaistīs noguldītājus, un noguldītājiem būs lielāka drošība par viņu noguldījumiem, sniedzot informāciju masu mēdijos un savā mājaslapā.
2. Šveices komercbankai atvērt filiāli Latvijā, lai piesaistītu Latvijas noguldītāju līdzekļus un informētu par noguldījumu iespējām Šveicē, atverot bankas pārstāvniecību un sniedzot noguldītājiem informāciju un konsultācijas.
3. Bankām jāinformē noguldītāji par konkrētiem piedāvājumiem noguldīt, lai palielinātos noguldījumu apjoms un bankas varētu vairāk izsniegt kredītus, rīkojot informatīvus seminārus par iespējām krāt naudu un veidot pirmo iemaksu, kā arī uzkrāt vecumdienām.
4. Bankām Latvijā jāpiedāvā plašāks noguldīšanas kontu veidu klāsts, lai piesaistītu nerezidentu noguldījumus, jo neskatoties uz to ka ir inflācija ir labi krāt, kaut arī procentu ieņēmumi nesedz inflāciju.
5. Latvijas komercbankām jāizstrādā elastīgāki līguma laušanas nosacījumi, lai noguldītāji varētu lielas nepieciešamības gadījumā izņemt noguldīto naudu negaidot vienu nedēļu, komercbankām jāizstrādā noguldītājiem izdevīgāki nosacījumi un jāmaina kārtība, kādā var izņemt naudu no termiņnoguldījuma pirms termiņa.

PATEICĪBAS

Svetlanai Saksonovai par bakalaura darba vadīšanu un morālo atbalstu.

FKTK par man veltīto laiku, un eksperta viedokļa sagatavošanu.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. LR likums *Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums*. LR Saeima un Latvijas Vēstnesis Nr. 230/232 01.07.2001. (ar turpmākiem grozījumiem)
2. LR likums *Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums*. LR Saeima un Latvijas Vēstnesis Nr. 116 17.07.2008 (ar turpmākiem grozījumiem)
3. LR likums *Noguldījumu garantiju likums*. LR Saeima un Latvijas Vēstnesis Nr. 162 01.10.1998. (ar turpmākiem grozījumiem)
4. Akadēmiskā terminu datubāze. pieejams:
<http://termini.lza.lv/term.php?term=banka&list=&lang=LV&h=yes> (skatīts 12.05.2015.)
5. Annual Report 2014. pieejams:
https://www.ubs.com/global/en/about_ubs/investor_relations/annualreporting/2014.html (skatīts 11.05.2015.)
6. Banking and finance in Switzerland, pieejams:
<http://www.kpmg.com/CH/en/Library/Articles-Publications/Documents/FinancialServices/pub-20111024-banking-and-finance-in-switzerland-en.pdf> (skatīts 01.04.2015.)
7. Banking groups. pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/home/finanzplatz-link/bankengruppen.htm> (skatīts 11.04.2015.)
8. BANKU DARBĪBA LATVIJĀ 2014. GADĀ.
http://fktk.lv/texts_files/0_FKTK_prezentacija2015.pdf (skatīts 09.05.2015.)
9. **Barber H.** *Secrets of Swiss Banking*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken. New Jersey. 2008. 272p.
10. **Bauman R.** *Where to Stash Your Cash Legally, Second Edition: Offshore Havens of the world*. The Sovereign Society, Inc. 2004. 312 p
11. **Bārners H.** *Šveices banku noslēpumi*. Zvaigzne ABC, Rīga, 2010. 288 lpp.
12. **Blackman J.** *Swiss banking : an analytical history*. Palgrave Macmillan, Switzerland. 1998. 276 p
13. Credit ratings. pieejams:
http://www.ubs.com/global/en/about_ubs/investor_relations/debt/ratings.html (skatīts 20.04.2015.)
14. Decades of Swiss banking secrecy have left their mark. pieejams:
<http://www.swissinfo.ch/eng/multimedia/-decades-of-swiss-banking-secrecy-have-left-their-mark-/41249784> (skatīts 20.04.2015.)
15. DNB. pieejams: dnb.lv (skatīts 19.04.2015.)

16. Facts & Figures. pieejams: http://www.swissbanking.org/en/facts_figures.htm (skatīts 11.05.2015.)
17. Financial intermediaries without bank status. pieejams: http://www.vsv-asg.ch/htm/e_startseite.htm (skatīts 20.03.2015.)
18. Finanšu un kapitāla tirgus komisija. pieejams: <http://www.delfi.lv/temas/finansu-un-kapitala-tirgus-komisija-fktk/#ixzz3YhSPesOZ> (skatīts 10.05.2015.)
19. FOPI. pieejams: <http://www.finma.ch/archiv/bpv/e/#> (skatīts 23.04.2015.)
20. **Gantenbein M., Mario A. Mata.** *Swiss Annuities and Life Insurance: Secure Returns, Asset Protection, and Privacy.* John Wiley & Sons, Switzerland, 2008. 332 p
21. **Guldimann B.** *Inside Swiss Banking.* Beat J. Guldimann, 2011. 236 p
22. How secret Swiss bank accounts actually work. pieejams: <http://www.businessinsider.com/hsbc-and-ubs-swiss-bank-account-and-tax-evasion-scandals-explainer-2015-2> (skatīts 9.03.2015.)
23. How Swiss Bank Accounts Work. pieejams: <http://money.howstuffworks.com/personal-finance/banking/swiss-bank-account.htm> (skatīts 22.04.2015.)
24. How to Open a Swiss Bank Account. pieejams: <http://www.wikihow.com/Open-a-Swiss-Bank-Account> (skatīts 26.04.2015.)
25. HSBC 'not representative' of Swiss banking. pieejams: <http://www.swissinfo.ch/eng/hsbc--not-representative--of-swiss-banking/41300262> (skatīts 05.04.2015.)
26. HSBC files show how Swiss bank helped clients dodge taxes and hide millions. pieejams: <http://www.theguardian.com/business/2015/feb/08/hsbc-files-expose-swiss-bank-clients-dodge-taxes-hide-millions> (skatīts 05.05.2015.)
27. HSBC files: how a 1934 Swiss law enshrined secrecy. pieejams: <http://www.theguardian.com/business/2015/feb/08/hsbc-files-1934-swiss-law-secrecy> (skatīts 04.04.2015.)
28. Kas ir FKTK? pieejams: <http://www.lbta.lv/kas-ir-fktk> (skatīts 20.05.2015.)
29. Kāpēc bankas jautā. pieejams: https://www.swedbank.lv/files/pakalpojumi_privatpersonam/konti_un_maksajumi/kapec_banka_jauta_lv.pdf (skatīts 05.05.2015)
30. Konta atvēršanai iesniedzamie dokumenti. pieejams: <http://www.seb.lv/lv/s/corporate/services/accounts/currentaccount/documents/> (skatīts 07.05.2015.)
31. Krājkonts. pieejams: <http://www.seb.lv/lv/private/services/uzkrajumi-un-ieguldijumi/krajkonts/> (skatīts 22.05.2015.)

32. **Kudinska M.** *Komercbanku riski un to atbilstība pašu kapitālam*. Datorzinību centrs, Rīga, 2005. 293 lpp.
33. **Kudinska M.** *Kreditēšana*. Latvijas Komercbanku asociācija. Konsultāciju un mācību centrs, Rīga, 2008. 126 lpp.
34. Latvijas iedzīvotāju attieksme pret brīvo līdzekļu ieguldīšanu ir piesardzīga. pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/publikacijas/pazinojumi-masu-informacijas-l/2014/1331-2014-07-11-latvijas-iedzivotaju-attieksme-pret-brivo-lidzeklu-ieguldisanu-ir-piesardziga.html> (skatīts 15.05.2015.)
35. Noguldījuma izvēles kritēriji. pieejams: <http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=19741&chapterid=4192> (skatīts 18.05.2015.)
36. Noguldījumu garantiju fonds. pieejams: <http://www.fktk.lv/lv/klientu-aizsardziba/garantiju-fondu-darbiba/noguldijumu-garantiju-fonds/2011-05-09-par-ngf.html> (skatīts 23.04.2015.)
37. Nordea. pieejams: nordea.lv (skatīts 26.04.2015.)
38. Numbered bank account. pieejams: <http://www.swiss-privacy.com/Informations/numbered-bank-account.html> (skatīts 19.04.2015.)
39. Opening a bank account. pieejams: <http://www.swissbanking.org/en/home/finanzplatz-link/faq.htm> (skatīts 15.04.2015.)
40. Privatbank. pieejams: privatbank.lv (skatīts 26.03.2015.)
41. Rating. pieejams: <https://swedbank.com/investor-relations/debt-investor/rating/index.htm> (skatīts 23.04.2015.)
42. **Saksonova S.** *Banku darbība*. Latvijas Komercbanku asociācijas Konsultāciju un mācību centrs, Rīga, 2006. 197 lpp.
43. SIX Group. pieejams: www.six-group.com/#sthash.ckyNTYLO.dpuf (skatīts 02.04.2015.)
44. SNB reduces exemptions from negative interest rates. pieejams: <http://www.reuters.com/article/2015/04/22/us-swiss-snb-idUSKBN0ND1IG20150422> (skatīts 20.05.2015.)
45. Swedbank AS Konsolidētie un bankas finanšu pārskati par 2014. gadu. pieejams: https://www.swedbank.lv/files/par_swedbank/gada_parskati/swedbank_gada_finansu_parskats_2014_lv.pdf (skatīts 11.05.2015.)
46. Swedbank gada finanšu pārskats. pieejams: https://www.swedbank.lv/files/par_swedbank/gada_parskati/swedbank_gada_finansu_parskats_2014_lv.pdf (skatīts 11.05.2015.)

47. SWISS ANNUITIES. pieejams: http://www.swiss-annuity.com/php/what_we_do/swiss_insurance_consulting/what_we_do_insurance_annuities.php (skatīts 07.05.2015.)
48. SWISS ASSET PROTECTION. pieejams: http://www.swiss-annuity.com/php/what_we_do/swiss_insurance_consulting/what_we_do_insurance_annuities_protection.php (skatīts 02.05.2015.)
49. Swiss Bank UBS To Pay \$342 Million Currency Manipulation Fine, Plead Guilty On LIBOR. pieejams: <http://www.forbes.com/sites/antoinegara/2015/05/20/swiss-bank-ubs-to-pay-342-million-currency-manipulation-fine-plead-guilty-on-libor/> (skatīts 20.05.2015.)
50. Swiss Bankers Travel Cash. pieejams: <https://www.travelcash.ch/en/about-swiss-bankers/products.html> (skatīts 01.05.2015.)
51. Swiss Banking Ombudsman. pieejams: <http://www.bankingombudsman.ch/en/> (skatīts 03.25.2015.)
52. Swiss Banking Ombudsman. pieejams: <http://www.bankingombudsman.ch/en/> (skatīts 10.05.2015.)
53. Swiss Banking Secrecy. pieejams: <http://web.archive.org/web/20060524133835/http://www.swissemb.org/legal/BankingSecrecyFact.pdf> (skatīts 18.04.2015.)
54. Swiss banking secrecy. pieejams: <http://www.economist.com/node/21547229> (skatīts 11.04.2015.)
55. SWISS BANKING SECRECY. pieejams: <http://www.ies.be/node/1066> (skatīts 10.04.2015.)
56. Swiss Banks Battle Undeclared Accounts. pieejams: <http://www.wsj.com/articles/swiss-bank-battle-undeclared-accounts-1425849748> (skatīts 20.04.2015.)
57. Swiss National Bank. pieejams: www.snb.ch/#sthash.ckyNTYLO.dpuf (skatīts 20.03.2015.)
58. Switzerland rates. pieejams: <http://switzerland.deposits.org/> (skatīts 11.05.2015.)
59. Switzerland unveils draft laws to dismantle bank secrecy: pieejams: <http://www.ft.com/cms/s/0/05c2d098-9bed-11e4-b6cc-00144feabdc0.html#axzz3b43hvIE6> (skatīts 20.05.2015.)
60. The Swiss Leaks: Private Bank Secrets Revealed. pieejams: <http://peacenews.org/2015/02/24/the-swiss-leaks-private-bank-secrets-revealed-cbs-news-icij/> (skatīts 23.04.2015.)

61. Vai ir vērts ieguldīt uzkrājošajā apdrošināšanā? pieejams:
<http://www.naudaslietas.lv/2012/09/vai-ir-verts-ieguldit-uzkrajosaja-apdrosinasana/> (skatīts 22.05.2015.)
62. Vienkāršais depozīts. pieejams: <http://www.seb.lv/lv/private/services/uzkrajumi-un-ieguldijumi/depoziti/vienkarsais-depozits/> (skatīts 22.05.2015.)
63. Wealth and Asset Manager - Private Banking - Swiss Private Bank. pieejams:
<https://www.pictet.com/corporate/en/home.html> (skatīts 20.04.2015.)
64. What does Switzerland do to against money laundering? pieejams:
<http://www.swissbanking.org/en/home/finanzplatz-link/faq.htm> (skatīts 12.03.2015.)
65. Why people pay banks to hold their money. pieejams: <http://blogs.reuters.com/data-dive/2015/01/16/why-people-pay-banks-to-hold-their-money/> (skatīts 28.04.2015.)

Bakalaura darbs „Noguldījumu piesaiste un uzraudzība Šveicē un Latvijā ” izstrādāts LU Ekonomikas un vadības fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Mārtiņš Indāns

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: profesore Dr. ekon., as.profesore Svetlana Saksonova

Recenzents: profesore Dr.ekon., as.profesore Marina Kudinska

Darbs iesniegts: Akadēmisko studiju programmu dekanātā

Dekāna pilnvarotā persona: studiju metodiķe Zanda Nilendere

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

.06.2015. prot. Nr.

Komisijas sekretāre: M.ekon, lektore Līga Leitāne